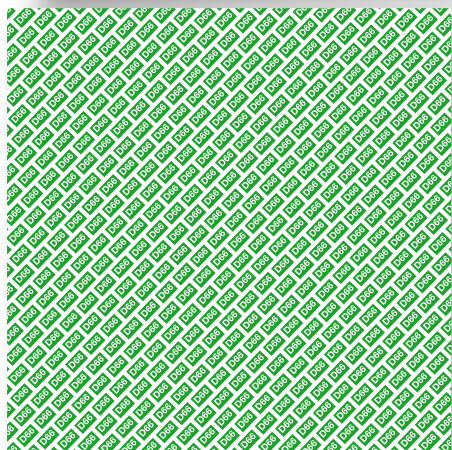
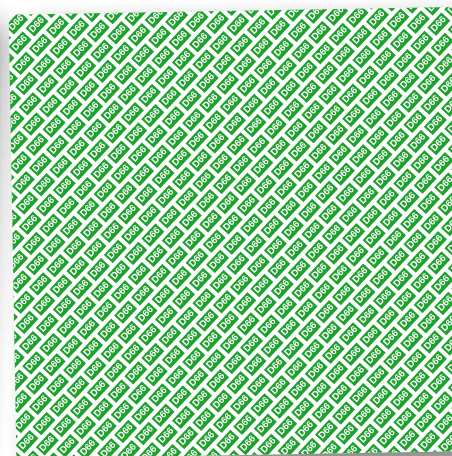

Democraat

D66

D66 werkt lokaal

Een maand geleden, op woensdag 20 maart, keek ik in de vergaderzaal van de Tweede Kamer met veel plezier naar vak-K. De Tweede Kamer behandelde de initiatiefwet van D66 en SP om het verbod op godslastering af te schaffen. Op de plek waar normaal de leden van het kabinet zitten als ze in het parlement te gast zijn, zaten nu onze Gerard Schouw en SP-Kamerlid Jan de Wit. Ze werden geflankeerd door een 'oude' bekende: Boris van der Ham. Hij maakte zich als Kamerlid sterk voor het schrappen van het verbod op godslastering en is sinds zijn vertrek als adviseur van de indieners betrokken gebleven.

Tijdens het debat bleek een ruime meerderheid met ons van mening dat iedereen – religieus of atheïst – hetzelfde recht heeft op vrije meningsuiting. De overheid moet zich daarbij onpartijdig en onafhankelijk opstellen. Onder Rutte-I haalde de VVD haar handtekening nog onder de initiatiefwet vandaan vanwege de stiekeme gedoogsteun van de SGP. Nu ze de liberale waarden niet langer in de uitverkoop hebben, steunt de VVD – net als coalitiepartner PvdA – onze liberale initiatieven weer.

‘Wij willen niet wachten tot een struikelend kabinet eindelijk eens aan de slag gaat’

fotografie Paul Walters

Het schrappen van het verbod op godslastering past in onze ambitie om ook in de oppositie resultaten te boeken. Wij willen niet wachten tot een struikelend kabinet eindelijk eens aan de slag gaat. Wij pakken onze kansen. Verruiming van de koopzondag. Een einde aan de weigerambtenaar. Uitvoering van het Roze stembusakkoord, waarin andere slepende kwesties rondom homoseksualiteit eindelijk geregeld worden. Kortom: we drukken onze sociaal-liberale stempel.

Het kabinet zoekt intussen al maanden naar steun voor hun plannen. D66 stelt zich daarbij constructief op, maar handelt altijd vanuit eigen idealen en ideeën. Voor ons is van groot belang dat de bezuinigingen op onderwijs van tafel gaan en belangrijke hervormingen niet alsnog op de lange baan geschoven worden. Het onlangs gesloten sociaal akkoord lijkt op deze punten teleurstellend. Met extra investeringen in onderwijs en hervorming van bijvoorbeeld de arbeidsmarkt creëren we nieuwe banen en dringen we de hoge werkloosheid, onder ouderen én jongeren, terug.

In de partij gebeurt natuurlijk ook het nodige. Vorige maand hebben we Ingrid bedankt voor haar jarenlange inzet als partijvoorzitter en Fleur verwelkomt als haar opvolger. Met haar en vele anderen bereidt de partij zich voor op de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2014. Op ons congres in Eindhoven was er aandacht voor een aantal lokale D66-successen. Die voorbeelden laten zien dat D66 niet alleen in de landelijke politiek, maar juist ook in de directe leefomgeving van mensen het verschil kan maken. D66 werkt lokaal. Die gedachte inspireert mij op weg naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2014. Laat u zich inspireren door de 'lokale helden' die in deze Democraat vertellen over wat zij doen om ervoor te zorgen dat we begin 2014 helemaal klaar zijn voor een nieuw, succesvol verkiezingsjaar.

Alexander Pechtold

04. jeugdzorg
de nieuwe Jeugdwet

16. talentontwikkeling

24. thema-afdelingen

27. essay
Mr. Hans van Mierlo Stichting

32. Fatma & Steven
dubbelinterview

35. krimp&kans

38. GR14
de vereniging bereidt zich voor

40. grassroots

42. uit de vereniging

‘Wie ligt er wakker van het kind?’

Per 1 januari 2015 wordt de jeugdzorg overgeheveld naar gemeenten. De nieuwe Jeugdwet vangt de huidige wetgeving voor hulp en zorg aan kinderen, jongeren en gezinnen. Dit betekent dat gemeenten verantwoordelijk worden voor alle vormen van jeugdhulp: jeugdzorg en opvoedhulp (ambulante zorg, daghulp, pleegzorg en residentiële zorg), geestelijke gezondheidszorg voor jeugdigen, zorg voor jeugdigen met een licht verstandelijke beperking, (justitiële) jeugdbescherming en jeugdreclassering.

D66 steunt deze overgang, omdat hiermee professionele hulp en preventie zo dicht mogelijk bij het kind worden georganiseerd. De decentralisatie stelt gemeenten echter voor flinke uitdagingen de komende jaren. Een lokale bestuurder en landelijk kennisinstituut laten hun licht hierover schijnen.

‘De decentralisatie van de jeugdzorg vormt voor ons één geheel met de decentralisaties op het gebied van werk en zorg [zie kader]. Vanuit een zogenaamde 3D-benadering – drie decentralisaties – willen we zo dicht mogelijk bij de mensen komen,’ vertelt René Peeters, D66-wethouder Jeugd van de gemeente Almere. ‘Uiteindelijk, als je het heel fundamenteel bekijkt, is de kern van alle drie de decentralisaties een cultuurverandering. We moeten op een andere manier kijken naar wat we problemen noemen. We zijn niet naïef, maar we zijn er wel van overtuigd dat veel problemen in de kiem gesmoord zouden kunnen worden.’

Gekend worden

Peeters vat de essentie van deze cultuurverandering samen in twee woorden: gekend worden. Ook hij kent de gevallen waarbij achttien hulpverleners zich bezighouden met een kind, maar ze slechts

in beperkte mate met elkaar samenwerken en allen slechts een deel van de situatie kennen. Volgens de wethouder kan de overgang naar lokaal niveau hier verandering in brengen. ‘De overheveling van verantwoordelijkheden is een prettige manier om mensen te dwingen tot samenwerking. Er is nu een noodzaak om op lokaal niveau meer samen te werken.’ Dit gaat er volgens Peeters toe leiden dat professionals niet alleen elkaar beter kennen maar ook de individuele problemen of situaties in een gezin of een wijk. ‘In Almere zijn we daarvoor gestart met drie praktijkwerkplaatsen in drie verschillende wijken. Dit zijn plekken waar we professionals, maar ook vrijwilligersorganisaties, bij elkaar brengen om te praten over een casus of situatie in die wijk. Er zijn veel partijen die met zo’n situatie bezig zijn, zoals de schooldirecteur, de opbouwwerker en de politie. Het is daarom belangrijk dat je al die partijen bij elkaar zet en dat ze van elkaar weten wat hun achtergrond is en binnen welk kader ze moeten werken.’

Het beter kennen van individuele situaties leidt volgens Peeters niet alleen tot individuele verbetering, maar ook tot noodzakelijke veranderingen in het systeem. ‘Onze ervaring is dat je op basis van een casus een systeem kunt veranderen. Ik geef een voorbeeld

► De decentralisatie van de jeugdzorg is een van de drie decentralisaties in het sociale domein, naast die van werk en zorg. De nieuwe Participatiewet maakt gemeenten verantwoordelijk voor werk en inkomen. Door de overheveling van taken uit de AWBZ naar de WMO worden gemeenten verantwoordelijk voor zorg aan langdurig zieken en ouderen. Uitgangspunt van de decentralisaties is dat de burger door één persoon wordt ondersteund en begeleid, op basis van een integraal plan voor het gehele huishouden: één gezin, één plan, één regisseur. Gemeenten krijgen hiervoor één budget. Vanuit het kabinet worden de decentralisaties gecoördineerd door minister Plasterk van Binnenlandse Zaken.

‘Het overhevelen van verantwoordelijkheden is een prettige manier om mensen te dwingen tot samenwerking’

– René Peeters

uit de praktijk van de leerplicht. Toen ik een paar jaar geleden als wethouder aantrad, constateerde ik dat een kind al anderhalf jaar thuis zat. Ik heb de situatie onderzocht en kwam tot de conclusie dat iedereen zijn werk goed had gedaan. Eén detail: het kind zat nog thuis. Door de casus van dat ene kind zagen we fouten in het systeem. Maar je loopt alleen op lokaal niveau tegen deze casussen aan. Uiteindelijk moeten we het op microniveau aanpakken.’ Volgens

Peeters draait het hierbij ook om gevoelde verantwoordelijkheid. ‘Bijvoorbeeld bij de ondersteuning aan multiprobleemgezinnen moet het uiteindelijk zo zijn dat maar één persoon verantwoordelijk is. De vraag is: wie ligt er wakker van dat ene kind? Er zal altijd iemand verantwoordelijk moeten zijn voor een situatie, voor een kind of voor een gezin. Dat is het kenmerk van de decentralisatie.’

Risico's

Kees Bakker kent het argument dat gemeenten dichterbij de burger staan. Als bestuursvoorzitter van het Nederlands Jeugdinstituut, het landelijk kennisinstituut voor jeugd- en opvoedingsvraagstukken, is hij echter niet op voorhand overtuigd van de voordelen hiervan. ‘In grote gemeenten zit het bestuur misschien net zo ver van de burger af als de landelijke overheid. Daar komt bij dat we in Nederland, in tegenstelling tot landen als Engeland en Denemarken, een scheiding hebben tussen beleid en uitvoering. De gemeente laat de uitvoering over aan zelfstandige organisaties. Een beleidsambtenaar ziet daardoor nooit een kind of een gezin. Bestuurders kunnen nog steeds beleid voeren op basis van ideeën die ze hebben, maar niet omdat ze weten wat er met die kinderen of gezinnen aan de hand is.’ Bakker is niet tegen de overheveling van taken en ver-

René Peeters

D66-wethouder Jeugd
gemeente Almere

Kees Bakker

bestuursvoorzitter
Nederlands Jeugdinstituut

antwoordelijkheden naar gemeenten, maar waar schuwt voor de complexiteit. 'Het verhaal van de decentralisatie is snel positief te vertellen. Iedereen is het erover eens dat we de verschillende geldstromen bij elkaar moeten brengen en de verkokering moeten doorbreken. Iedereen heeft de intentie om kinderen en gezinnen zodanig te versterken dat ze op eigen kracht kunnen functioneren, dat geen uithuisplaatsingen meer nodig zijn en dat kinderen niet meer van pleeggezin naar tehuis worden gebracht. Maar onder alle onderdelen van het jeugdstelsel zitten zulke ingewikkelde processen, dat kun je bijna niet uitdenken. Vergeet daarbij niet dat er ook 20% bezuinigd moet worden. Gemeenten moeten dus zowel bezuinigen als het stelsel ombouwen en daarbij kwaliteit leveren. Dat is een gigantische opgave, die gefaseerd en geleidelijk moet plaatsvinden. Gelukkig zien we dat besef ook bij gemeenten meer komen.'

Ook wethouder Peeters ziet de complexiteit. 'Een grote uitdaging bij dit mooie verhaal is: waar wordt het verhaal naïviteit? We hebben prachtige plannen, maar in de praktijk hebben we te maken met keiharde situaties van kinderen in gevaarlijke omstandigheden, waarbij we razend-snel moeten ingrijpen. Mijn voorspelling is dat in de nieuwe collegeperiode veel wethouders Jeugd gaan sneuvelen. Op individueel niveau gaan fouten gemaakt worden, waarbij kinderen tussen wal en schip raken. Onze uitdaging als gemeentebesturen is om ruimte te geven, maar tegelijkertijd grenzen te stellen.' Voldoende kennis en expertise is hierbij noodzakelijk. 'Een risico van de overheveling naar gemeenten is dat zorgvuldig opgebouwde expertise bij bijvoorbeeld de Bureaus Jeugdzorg of bij jeugdzorginstellingen afgebroken wordt. Ik waarschuw ervoor dat we dit niet doen, maar dat we de expertise incorporeren in het nieuwe systeem. We moeten als gemeenten niet denken dat wij het allemaal beter weten.' Kees Bakker herkent dit risico. 'Wij zien dat gemeenten vooral investeren in de preventieve aanpak, in de lichtere vormen van zorg en ondersteuning en in wijkgericht werken. Dit is begrijpelijk, omdat gemeenten daar meer ervaring mee hebben. Maar het gevaar is dat gemeenten daardoor de focus kwijtraken op de zwaardere vormen van zorg, die ook nodig zullen blijven voor sommige kinderen, jongeren en gezinnen. Als je aan de preventieve kant capaciteit nodig hebt, dan moet je dat weghalen bij de zwaardere vormen van zorg. Het risico is dat daardoor zorginstellingen omvallen en dat broodnodige expertise verdwijnt. Terwijl je die expertise daarna weer nodig blijkt te hebben.' Daarom moeten gemeenten volgens Bakker ook oog houden voor de zogenaamde continuïteit van zorg. 'Het is verstandig om in de overheveling van taken en verantwoordelijkheden wel enige continuïteit in het aanbieden van zorg te garanderen. Al is het maar omdat kinderen of jongeren die in

2014 nog een indicatie krijgen voor bepaalde vormen van zorg deze in 2015 wel moeten gaan krijgen. Gooi dus geen oude schoenen weg als je nog geen nieuwe hebt.'

Zowel René Peeters als Kees Bakker wijzen ook op de verschillen tussen gemeenten. Peeters: 'De verschillen tussen gemeenten zijn een groot risico. Sommige regio's en gemeenten zijn ontzettend goed bezig, maar niet alle gemeenten zijn even ver. Hier ligt een belangrijke taak voor de VNG en met name haar subcommissie jeugd.' Bakker: 'Veel gemeenten hebben nog geen goed inzicht in de enorme opgave waar ze voor staan, laat staan dat ze daarvoor al voldoende zijn toegerust. Er wordt teveel aan het vrije spel van krachten overgelaten. Sommige gemeenten zijn er goed mee aan de gang, sommigen doen dit gezamenlijk heel goed, andere gemeenten nog niet. Ik vind het een risico om dit zo vrij te laten. Er komt straks een nieuwe strijd tussen oude en nieuwe zorgaanbieders. Ik ben zeker niet tegen nieuwe vormen van concurrentie, maar nu gebeurt dat in een grote snelkookpan waarvan we niet weten wat eruit komt.' Kees Bakker adviseert gemeenten daarom om samen te werken en te leren van de beschikbare kennis. 'Als je een kleine gemeente bestuurt, werk dan vooral samen met collega's in andere gemeenten. Kijk hoe je in regioverband zowel de preventieve kant van zorg als de meer zware vormen van zorg goed kunt organiseren. En zoek daarbij de verbinding met kennis, bijvoorbeeld in de kennispraktijknetwerken die het Nederlands Jeugdinstituut organiseert. Niet elke gemeente moet het wiel opnieuw gaan uitvinden.'

Gedachtegoed

Als D66-wethouder is René Peeters tevreden met de overheveling van taken en verantwoordelijkheden in de jeugdzorg naar gemeenten. 'Het past goed bij het gedachtegoed van onze partij. D66 levert bij voorkeur maatwerk, wat het kenmerk is van de cultuurverandering die noodzakelijk is voor de decentralisaties. We kijken niet naar waar mensen recht op hebben, maar naar de kracht die in een individuele situatie aanwezig is. Soms moet de potentiële kracht gewekt worden. Het is bekend dat het aantal rollators dat stilstaat in de gang groter is dan het aantal rollators dat daadwerkelijk gebruikt wordt, omdat het uitgangspunt is dat iedereen récht heeft op een rollator. Maar we moeten nagaan wat iemand nodig heeft in de situatie waarin iemand leeft, ook als het gaat om hulp en ondersteuning aan mensen. Hoeveel bureaus helpen elkaar niet bij een huishoudelijk klusje of in de tuin? Voor D66 is tegelijkertijd van groot belang dat mensen die (tijdelijk) niet zelfstandig kunnen functioneren wel altijd de hulp krijgen die absoluut noodzakelijk is. Deze manier van denken zie ik terug in de decentralisaties' ■

*Nou jongen, je hoeft je hoofd
in ieder geval niet te breken
over de formatie.*

Lokale helden

Lucas Vokurka

Wethouder Delft

‘Lang geleden ben ik betrokken geraakt bij D66. Het is eigenlijk heel simpel: ik voel me nergens anders thuis. D66 kiest bewust en overtuigd voor vooruitgang en positivisme.’ Lucas Vokurka is wethouder in Delft en heeft niet veel met ‘vastgeroest idealisme wat je nog altijd veel vindt bij de PvdA en de VVD’.

Waar heb je wel wat mee? Volgens mij wordt in onze ‘zorgsamenleving’ het belang van altijd uitgaan van de kracht van het individu onderschat. En dat is jammer. Want vertrouwen op de eigen kracht van mensen is zo ontzettend belangrijk. Dat daarbij een vangnet is, ja natuurlijk, dat is heel belangrijk. Maar we moeten steeds duidelijk hebben wat iemand zelf bijdraagt. We leven in niet gemakkelijke tijden, achterover leunen en afwachten is er niet bij. Deze tijd vraagt om pragmatische politiek die resultaten boekt.

‘Het is mijn overtuiging dat ons verhaal, dat uitgaat van de eigen kracht van mensen, de samenleving vooruit helpt’

Welke portefeuille heb je als wethouder? Ik heb onder andere de portefeuilles financiën en jeugd en onderwijs. Mijn werk is fantastisch mooi, ik doe het dan ook met veel plezier. Het is mijn overtuiging dat ons verhaal, dat uitgaat van de eigen kracht van mensen, de samenleving vooruit helpt. En dat zie ik ook daadwerkelijk gebeuren in mijn dagelijkse werkzaamheden.

Wat zijn je ambities voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2014? Als lijsttrekker wil ik er in Delft voor zorgen dat we weer de grootste worden – we hebben wat hoog te houden! En met ons verhaal, een ijzersterke organisatie, maar vooral de tomeloze inzet van velen moet dat gaan lukken. We liggen in ieder geval goed op koers.

Mieke Damsma

Wethouder Maastricht

Ze is sinds 1992 lid en actief bij haar lokale afdeling, eerst in Venlo en daarna in Maastricht. ‘Ik heb van huis uit meegekregen om maatschappelijk betrokken te zijn. En bij een sociaal-liberale partij als D66 kan ik mijn maatschappelijke betrokkenheid heel duidelijk naar voren laten komen,’ aldus een gepassioneerde Mieke Damsma.

Je bent wethouder in Maastricht. Vertel. Ik ben wethouder onderwijs, welzijn en zorg in Maastricht. Mijn portefeuille is mooi, maar ook uitdagend. Er staat veel te veranderen in het sociale domein, we kunnen niet meer achterover leunen. Juist nu is denken vanuit het individu, verantwoordelijkheid en eigen kracht zo belangrijk. Maar uiteraard is er de ondersteuning voor wie dat echt nodig heeft! Die combinatie is

volgens mij de enige weg naar een duurzame samenleving.

Wat maakt politiek bedrijven zo mooi? In een politieke omgeving bijdragen aan de samenleving is mij op het lijf geschreven. Het is spannend en dynamisch. Het daagt keer op keer uit. En het allerbelangrijkste en mooiste is misschien wel het aannemen van een positieve houding naar de toekomst. Dat spreekt me aan, omdat het veronderstelt dat de politiek in staat is echt iets te bereiken.

‘Geef je vertrouwen, dan krijg je er vertrouwen voor terug’

Is politiek bedrijven lastig? Als wethouder is handelen vanuit vertrouwen mijn basis. Zonder vertrouwen kan ik niet functioneren, niet als mens en dus ook niet in mijn rol als wethouder. Mijn motto en ervaring is: geef je vertrouwen dan krijg je er vertrouwen voor terug. En dat werkt echt.

Er staat weer een verkiezingsjaar voor de deur. Hoe gaan we die zetels pakken? In 2014 moeten we met de D66-boodschap nog meer kiezers bereiken en overtuigen. Wij hebben niet alleen de plannen, maar ook de mensen. We zijn optimistisch en vertrouwen op de eigen kracht van mensen. Door heel het land moeten we dus het geluid van D66 laten horen. Een campagne maak en draai je samen – en dat is nog leuk ook!

Birgit Cordes Raadslid Vught

Birgit Cordes is gemeenteraadslid in Vught, debattrainer voor Debat66 en oprichter van Brabant D-Loquentia, een debatinitiatief voor en met Brabantse D66'ers.

Alweer zo'n bezige bij! Waar haal je al die energie van-daan? Haha, ja! Ik krijg energie van de vele leuke contacten die ik opdoe. Als trotse volksvertegenwoordiger in Vught probeer ik typische D66 kansen en oplossingen voor lokale problemen te bedenken. Binnen de Vughtse politiek, in de Vughtse samenleving en daarbuiten. Als debattrainer voor Debat66 probeer ik bij te dragen aan de politieke debatvaardigheden van D66-leden. En ook D-Loquentia vraagt mijn aandacht en is een groeiend succes: drie jaar na de oprichting is er sprake van een verdubbeling van het aantal deelnemers. Op de laatste bijeenkomst waren leden van wel veertien Brabantse afdelingen aanwezig in Vught!

Ik zeg D66. Jij zegt? Sociaal-liberalisme – voor mij de meest optimale benadering van maatschappelijke kwesties. Met aandacht voor zowel het individu als het collectief. Met die benadering kunnen we niet alleen landelijk, maar juist ook lokaal het verschil maken. Wat dat betreft is mijn belangrijkste binding met D66 het gedachtegoed – net als de mensen 'van' D66 die dat net zo ervaren.

Nu moet al die energie waar we het net over hadden in de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen worden gestoken. Met onaflatend enthousiasme ga ik campagne voeren. Het verkiezingsprogramma en de creatieve ideeën zijn in de maak en de ambitie is onverminderd groot: het hoogste percentage D66-kiezers voor Zuid-Nederland.

‘Als trotse volksvertegenwoordiger in Vught probeer ik typische D66 kansen en oplossingen voor lokale problemen te bedenken’

En je ambities, zowel voor de partij als persoonlijk? Ik reken op een significante stijging voor D66, in Vught verwacht ik zelfs een verdubbeling van het aantal raadszetels. Daar moet nog wel voor geknokt worden, maar dat kunnen we volgens mij als geen ander! En voor wat betreft mijn persoonlijke ambities: ik stel mij opnieuw kandidaat bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2014.

Paul de Rook Raadslid Groningen

In 2007 was Paul de Rook bestuurlijk van de nationale studentenorganisatie ISO. Hij kwam toen veel in aanraking met de fracties in de Tweede Kamer. ‘Toen merkte ik dat D66, de partij met de beste ideeën, veel te weinig slagkracht had. Ik vond dat dat anders moest,’ aldus Paul.

Waarom voel je je verbonden met D66? Eerst merk je dat je het vaak eens bent met de standpunten van de partij. Later kom je er achter dat de binding dieper ligt. Ik ben een sociaal-liberaal met een pragmatische, positieve houding. En dat past volgens mij goed bij D66.

‘Als raadslid probeer ik een bijdrage te leveren aan het vormgeven van de stad waar ik woon, met bijdrages waarvan ik denk dat ze de stad vooruit helpen’

Je bent raadslid in Groningen – ook na de gemeenteraadsverkiezingen van 2014? Als raadslid probeer ik een bijdrage te leveren aan het vormgeven van de stad waar ik woon, met bijdrages waarvan ik denk dat ze de stad vooruit helpen. Dat is een bijzonder mooie taak. Maar mijn toekomst is nog erg onzeker. Wil ik door als raadslid? Of zet ik mijn carrière elders voort? Het wordt misschien tijd voor een volgende stap, hoewel ik in Groningen nog zoveel zie om te doen en te beleven! Ik ben er dus nog niet uit. Met de afdeling zijn wij hard bezig om een strakke en inhoudelijk goed gevoede campagne neer te zetten. Het bestuur, de Programma Commissie en vele vrijwilligers verzetten bergen met werk, dat is fantastisch om te zien. Wat dat betreft kun je op zoveel manieren een bijdrage leveren aan de campagne!

De campagne komt langzamerhand op stoom dus. Klopt. En mijn inzet daarbij is: in Groningen gaan we Groeien. De afgelopen jaren hebben we ons stevig geprofileerd op thema's die voor ons belangrijk zijn: wonen, werken, onderwijs, cultuurverandering en burgerparticipatie. Dat laatste was echt nodig. Ik ben ervan overtuigd dat we er in gaan slagen om onze boodschap dat een toekomstbestendig Groningen meer D66 nodig heeft gaan overbrengen op onze kiezers.

Marco Olij

Fractievoorzitter Oostzaan

In Oostzaan was Marco Olij drie jaar geleden de negentienjarige lijsttrekker voor D66. 'Er is veel mogelijk in een korte tijd!', zegt Marco daarover.

'Ons principe om mensen meer invloed te geven op hun eigen leven kan je lokaal invullen'

Dat moet je even uitleggen, een negentienjarige lijsttrekker. Op mijn 17e werd ik lid van D66. Ik had een aantal partijprogramma's vergeleken en was met een simpel lijstje van plussen en minnen bij D66 uitgekomen. Lokaal was er geen actieve afdeling en toen ik een brief kreeg van de naburige afdeling Landsmeer met de mededeling dat ze een afdeling in Oostzaan wilde helpen oprichten, ben ik naar hun vergadering gegaan. Ik was daar toen de enige uit Oostzaan. Twee jaar later deden we in Oostzaan met een lijst van vijf kandidaten mee aan de verkiezingen en was ik een trotse negentienjarige lijsttrekker.

Het kan dus snel gaan. Nu ben je raadslid, hoe bevalt dat? Heel erg goed. Via de gemeenteraad probeer ik het D66 geluid in Oostzaan te laten horen. Ons principe om mensen meer invloed te geven op hun eigen leven kan je lokaal invullen door mensen meer invloed te geven op hun eigen omgeving. Met het werkstelligen daarvan ben ik als kleine oppositiepartij nu al drie jaar bezig.

Volgend jaar weer gemeenteraadsverkiezingen. Spannend? Na de haastig verlopen opbouw voor de vorige

verkiezingen gaan we nu toch met een meer ontspannen gevoel de komende verkiezingen tegemoet. We hebben de afgelopen jaren gebruikt om ons te profileren en geven nu bijvoorbeeld maandelijks een eigen nieuwsbrief uit. Ook het contact met naburige afdelingen is sterk gegroeid de afgelopen jaren. Dat zal ook in de campagne gaan helpen – samen staan we sterk. Vooral de kleinere afdelingen kunnen baat hebben bij samenwerking tussen de afdelingen. In Oostzaan willen we de ideeën die we de afgelopen jaren hebben gezaaid nu gaan oogsten. Daarvoor kunnen we niet genoeg zetels hebben – iedere stem is er één.

Nelleke de Smoker

Fractievoorzitter Dordrecht

Nelleke de Smoker kent de gemeente Dordrecht van binnen en buiten: ze woont er al 29 jaar en is er al 15 jaar gemeenteraadslid. Ze kwam in aanraking met de politiek toen ze voor een buurtcomité ging lobbyen bij de gemeente. 'Dat kan ik ook!', dacht ze doen. Aanvankelijk was ze raadslid voor een lokale partij, maar sinds de fusie van D66 Dordrecht en deze lokale partij zit ze namens D66 in de gemeenteraad.

Een beetje een omweg voor je bij D66 kwam, dus.

Waarom dan nu toch D66?

Een van de belangrijkste punten van D66 is voor mij de eerste richtingwijzer: vertrouwen op de eigen kracht van mensen. Je moet de boel niet dichttimmeren met regeltjes zoals PvdA dat kan doen – maar ook niet de hardheid van de VVD hanteren. Een voorbeeld op lokaal gebied is het beleid met betrekking tot de sociale dienst. Mensen zeggen: 'het wordt harder'. Maar ik zeg dat het eerlijker wordt. 'Probeer het dus eerst zelf.'

'Ik heb er voor gewaakt dat de routine er niet inkomt, er moet een uitdaging blijven'

Je woont al 29 jaar in Dordrecht en zit al ruime tijd in de gemeenteraad. Kun je die kennis en ervaring benutten?

Ja, absoluut. Ik heb er voor gewaakt dat de routine er niet inkomt, er moet een uitdaging blijven. Het is wel makkelijk dat je een vrij uitgebreide kennis hebt van het ambtelijke en ook een goed netwerk. Ik kan niet 'even snel' naar de supermarkt: ik kom altijd mensen tegen. Dat is ook mooi, want daar haal je ook weer heel veel informatie uit.

En de gemeenteraadsverkiezingen? Als we 39 raadszetels houden in Dordrecht dan is het onze ambitie om vier zetels te halen – drie moeten we er minimaal halen. Nu hebben de lokale partij en de PvdA samen 21 zetels, maar ik verwacht dat de lokale partij niet meer zo groot wordt.

Cherine Mathot

Actieve campagnevrijwilliger

Cherine Mathot, student communicatiewetenschappen, stemde al langer D66 en werd lid toen ze tweeënhalf jaar geleden stage liep bij het Landelijk Bureau van D66. Tijdens haar stage hielp ze onder meer mee met de campagne-activiteiten van de Provinciale Statenverkiezingen.

Je bent er dus in gerold via je stage. Wat zijn de punten die je aanspreken in D66?

D66 gaat uit van de eigen kracht van mensen en staat voor een overheid die waar nodig de helpende hand biedt, maar mensen tegelijkertijd wel los laat. De combinatie van zorg dragen voor zowel het individu als de gemeenschap en de focus op duurzaamheid en onderwijs spreken me erg aan.

Die stage, hoe heb je die als nieuweling bij de partij ervaren?

Wat ik mooi vond om te merken, was de cohesie die er binnen het team was. Je werkt en bouwt samen aan hetzelfde ideaal. En de campagnetijd was echt geweldig, dat voelde ook als iets wat je

‘Wat ik mooi vond om te merken, was de cohesie die er binnen het team was’

samen wil winnen. Er werd heel goed strategisch nagedacht over welke acties er moesten komen. Ook evalueerden we veel, voor mij erg interessant vanuit mijn opleiding communicatiewetenschappen.

Er komt nu weer een nieuwe campagne aan, de gemeenteraadsverkiezingen 2014. Hoe kijk je daar vanuit jouw achtergrond als communicatiewetenschapper tegenaan? Het imago van D66 als de partij die ‘met alle winden meewaait’ bestaat bij veel mensen nog steeds. Ten onrechte! Het is daarom belangrijk onze boodschap goed te framen. Daarnaast is voor veel mensen D66 een tweede keus. Deze mensen moeten we proberen te bereiken en voor ons zien te winnen. Misschien krijgt D66 dan eindelijk wat het verdient: minimaal het dubbele aantal zetels!

Ingrid Hartlief

Afdelingsbestuur De Kempen

Toen Ingrid Hartlief na een tijd in China te hebben gewoond weer terugkwam naar Nederland, werd ze al snel lid van D66. In 2010 werd ze actief bij D66 Veldhoven. De komende periode gaat ze zich vanuit haar huidige rol als publiciteitscoördinator D66 De Kempen buigen over de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2014.

‘Ik ben denk ik een rechtse D66’er, maar juist het sociale aspect maakt dat ik vol overtuiging voor D66 kies’

Waarom ben je eigenlijk lid geworden van D66? Toen ik in 2010 terugkwam in Nederland dacht ik: er is eigenlijk weinig veranderd. Ik kan nog steeds op dezelfde dingen mopperen. En in plaats van te blijven mopperen, besloot ik toen wat te gaan doen. Ik ben denk ik een rechtse D66’er, maar juist het sociale aspect maakt dat ik vol overtuiging voor D66 kies en niet voor bijvoorbeeld de VVD. Waar hulp nodig is, daar moet de overheid er ook zijn. Bovendien: een probleem kun je nooit puur over rechts of over links oplossen. D66 heeft meer een heli-opterview.

Je gaat je inzetten voor de campagne in Veldhoven. Hoe ga je dat aanpakken?

Belangrijke punten waar we ons in de campagne op willen richten zijn onder meer de centrumontwikkeling: hoe kunnen we de Veldhovense middenstand sterk houden? Verder wordt ook de herindelingsbelangrijk. Veldhoven ligt tegen Eindhoven, er wordt dus wel een dreiging gevoeld dat we ‘opgegeten’ zouden kunnen worden door Eindhoven. Het belangrijkste is dat burgers wat met de herindelings opschieten, dat het een meerwaarde heeft.

En het resultaat? D66 heeft nu twee raadszetels, ik hoop dat dat er drie of misschien zelfs vier worden. Er komen in De Kempen sowieso twee D66 fracties bij: Bladel en Eersel. Dat is dus goed nieuws: weer meer gemeenten waar mensen op D66 kunnen stemmen. Wij gaan de gemeenteraadsverkiezingen in elk geval positief in!

Roland de Bruijn

Afdelingsbestuur Breda

Bestuur van de afdeling Breda, lid van de Landelijke Adviesraad, lid hoofdbestuur van de regio Brabant: Roland de Bruijn (lid sinds 1972) is wat je noemt een actieve oudgediende. In mei stopt hij als voorzitter bij het afdelingsbestuur Breda, maar actief binnen D66 zal hij zeker blijven. Dat hij al lang actief is, maakt hem niet minder kritisch. Integendeel. 'Ik ben wel een beetje de 'luis in de pels', ik wil mensen simpelweg alert houden door middel van prikkelende vragen,' zegt hij daar zelf over.

Je bent dus gezond kritisch. Waarom ben je actief geworden voor D66 en wat zou er beter kunnen volgens jou?

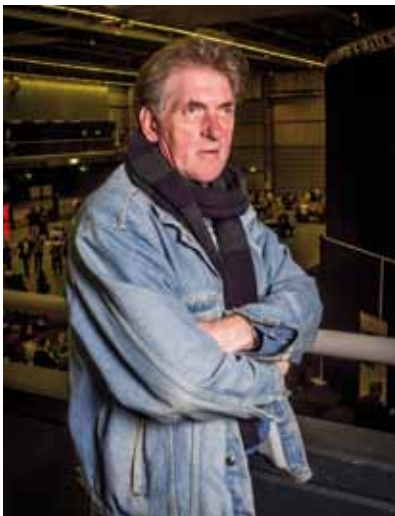
Toen ik lid werd, trok met name de hang naar iets nieuws me, verkondigd door mensen als Van Mierlo. Ook was er binnen ons gezin veel aandacht voor politiek. Mijn moeder heeft me nog meegenomen naar een bijeenkomst waar Van Mierlo sprak. Wat er beter kan? Ik denk dat D66 wellicht een te elitair karakter heeft. En dat is een drempel voor veel mensen. Daar moeten we dus goed op letten.

'Het is belangrijk om zichtbaar te zijn. Onze afdeling staat ook buiten verkiezingen om bij het winkelcentrum'

We moeten, kortom, minder elitair zijn. Hoe kun je dat op lokaal niveau aanpakken? Het is belangrijk om zichtbaar te zijn. Onze afdeling staat ook buiten verkiezingen om bij het winkelcentrum. Niet alleen maar om een foldertje uit te delen, maar vooral om het gesprek aan te gaan. We hebben een flip-over met daarop stellingen en vragen mensen wat ze vinden. Als je de continuïteit er maar inhoudt. Vaak krijgen we de opmerking: goh, staan jullie weer hier?

En hoe gaat die inzet zich vertalen bij de gemeenteraadsverkiezingen van volgend jaar? We hebben nu vijf zetels.

Dat aantal wil ik handhaven, maar ik hoop op een of twee zetels winst. En wie weet zorgen we nog wel voor reuring, er kan nog van alles gebeuren. We zijn er ons in ieder geval goed op aan het voorbereiden.

Bert van den Ende

Voorzitter afdeling Boarnsterhim

Bert van den Ende is voorzitter van de afdeling Boarnsterhim, draait als adviseur mee in het bestuur van de afdeling Leeuwarden en is lid van de campagnecommissie van de afdeling Leeuwarden. Een behoorlijk actieve D66'er dus.

Vertel, hoe ben je terecht gekomen in al die activiteiten?

Vier jaar geleden werd ik lid van D66 onder voorwaarde dat de afdeling Boarnsterhim mee zou gaan doen aan de verkiezingen. Die afdeling verkeerde, zoals meer afdelingen toen, in een soort winterslaap. Ik ben vrij snel voorzitter van het bestuur en van de campagnecommissie geworden. Mede dankzij twee heel creatieve leden hebben we toen een succesvolle campagne gevoerd. En het motiveert als je meer dan 11% van de stemmen haalt!

Wat motiveert je verder om zo actief te zijn? Ik geniet vooral van de mensen met wie je binnen D66 kan samenwerken. Onze partij barst van de creativiteit en humor van intelligente en vriendelijke mensen. En verder inspireert en bindt uiteraard het gedachtegoed. Zelf heb ik mij altijd een liberaal gevoeld, in de meeste opzichten links van het centrum. Internationaal georiënteerd en pragmatisch – met zo min mogelijk heilige koeien. Eigenlijk redenen te over om actief te zijn én te blijven dus.

In delen van Friesland wordt in november van dit jaar al gestemd.

Gaan jullie het goede D66-voorbeeld geven?

We kunnen inderdaad een belangrijk signaal aan de partij geven.

Als we hier het aantal stemmen en zetels kunnen verdubbelen, geeft dat een duwtje in de rug van andere afdelingen. Maar dat betekent wel dat we nog flink aan de slag moeten: wekelijkse aanwezigheid in de pers, veel activiteiten via de so-

cial media, twee maanden lang canvassen. We gaan mooie maanden tegemoet!

'Onze partij barst van de creativiteit en humor van intelligente en vriendelijke mensen'

Nermina Kundić

Fractievoorzitter Veenendaal

In 2007 telde D66 Veenendaal slechts acht leden. Mede dankzij de inzet van Nermina Kundić, die in 2007 vanuit Zeist naar Veenendaal verhuisde, is dat aantal gegroeid tot bijna 50 en bezit D66 sinds 2010 twee van de 33 zetels in de Veenendaalse gemeenteraad. Nermina is inmiddels door de lokale kranten al tweemaal uitgeroepen tot beste raadslid.

Dit is de eerste periode sinds 2006 dat D66 weer in de Veenendaalse gemeenteraad vertegenwoordigd is. Hoe heeft D66 zich weten te profileren? Binnen de gemeenteraad is ongeveer een derde van de zetels bezet door de SGP en Christen-Unie. Het college van CU, SGP, VVD en lokaal Veenendaal heeft in 2010 afgesproken dat er geen zondagsopening zou komen. D66 heeft als enige het onderwerp tóch onder de aandacht gebracht. Je merkt dan dat het maatschappelijke klimaat ten

gunste van het idee draait: ondernemers spreken zich meer uit en er ontstaat meer maatschappelijk draagvlak. D66 werkt dus lokaal.

Waarom ben je eigenlijk juist voor D66 actief geworden?

In 2001 werd ik lid, naar aanleiding van de opkomst van Pim Fortuyn. Het ging toen slecht met D66, maar tegelijkertijd was het de enige partij die de rug recht hield. De internationale gerichtheid van D66 vind ik erg waardevol. De constatering dat we als klein landje niet kunnen overleven en andere landen nodig hebben, die is gewoon juist! Hoe meer mensen elkaar ontmoeten, hoe meer creativiteit en goede ideeën er ontstaan.

‘Ik hoop lijsttrekker te worden, ik ga me daar in elk geval voor kandideren’

Was is je verwachting voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2014? We gaan voor een verdubbeling van het aantal raadszetels. Ik hoop lijsttrekker te worden, ik ga me daar in elk geval voor kandideren. De verwachting van andere partijen is dat ik wethouder word, maar daar wil ik geen uitspraken over doen: dat is aan de fractie.

Martine Luijten

Campagneteam D66 Amsterdam

Na jaren actief te zijn geweest voor de JD en er ‘alles te hebben gedaan wat je daar kan doen’ heeft Martine Luijten de overstap naar D66 gemaakt. Het komende jaar gaat ze zich inzetten voor D66 Amsterdam als lid van het campagneteam voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2014.

‘Een lokale campagne moet aansluiten bij een belevingswereld, je kunt niet alleen maar een mooi verhaal vertellen’

Vanwaar die keuze voor de lokale politiek? Bij de JD was ik persvoorlichter en ik wilde graag verder op het communicatieve vlak. Een campagne over concrete thema's had ik nog nooit meegemaakt – daar kan ik wat van leren dus. Bij de JD draait het meestal om grote, abstracte thema's. Lokaal is lastiger: je moet aansluiten bij een belevingswereld, je kunt niet alleen maar een mooi verhaal vertellen. Je moet meer luisteren en vervolgens bedenken hoe je vanuit D66 het beste kan communiceren. Alleen dan kun je aansluiten bij de dagelijkse ervaringen en wensen van mensen.

Hoe ga je dat aanpakken? Ik wil mijn eigen ervaring op het gebied van communicatie bij de JD benutten om te zorgen dat de dingen die we doen ook echt goed uit de verf komen. Kun je over een actie van tevoren niet precies zeggen: wat, waarom en wanneer? Dan maar liever niet doen. Met een ondoordachte actie richt je soms juist meer schade aan.

De hamvraag is natuurlijk hoe al die inzet zich gaat vertalen. Hoe gaat D66 het doen? Goed denk ik. We zijn in Amsterdam nu de derde partij na de PvdA. Die partij heeft het op dit moment moeilijk in Amsterdam – daar kunnen we gebruik van maken. Bovendien heeft de landelijke politiek ook een sterke invloed en D66 is op dat niveau op dit

moment behoorlijk stabiel. Ik hoop vooral dat Amsterdammers het belang van lokale kwesties zien. De gemeenten staan het dichtst bij de burger – dáár wordt het verschil gemaakt. Het gaat echt ergens over.

Heidie Menheere

Afdelingsbestuur Walcheren

Heidi Menheere is sinds drie jaar voorzitter van het afdelingsbestuur D66 Walcheren. Na een tijd ook actief te zijn geweest bij de steunfractie van D66 Middelburg heeft ze nu voor het bestuurlijke gekozen. 'Ik ben erachter gekomen dat ik meer iemand voor het bestuur ben, dan voor de politiek,' zegt ze zelf.

Je zet je in voor D66. Waarom? Ik ben altijd al politiek geïnteresseerd geweest. Vroeger stemde ik VVD, maar ik voelde me daar niet meer thuis. Ik ben toen rond gaan kijken en kwam uit bij D66. Ik voel me bij D66 ook echt thuis, bij zowel de mensen als de ideeën. Qua inhoud vind ik 'vertrouw op de eigen kracht van mensen' het belangrijkste uitgangspunt. Dat betekent immers ook dat we moeten zorgen voor mensen die het uiteindelijk niet zelf kunnen. Voor dat bijzondere sociaal-liberale karakter van de partij zet ik me graag in. En dan heb ik het belang van aandacht voor duurzaamheid nog niet eens genoemd.

Waarom lokaal? Ik ben een jaar of acht geleden actief geworden bij D66 Walcheren. Ik woon al bijna mijn hele leven hier, ik ben een echte Zeeuw. De keuze voor de lokale politiek was dan ook een bewuste. Ik wil betrokken zijn, ik wil wat kunnen betekenen voor de maatschappij. D66 maakt lokaal het verschil.

'Ik wil betrokken zijn, ik wil wat kunnen betekenen voor de maatschappij. D66 maakt lokaal het verschil'

Hoe staat het in Walcheren met de voorbereidingen voor de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen? De voorbereidingen zijn in volle gang. Er is een tijdspad uitgezet, de programmacommissie maakt een programma voor de drie gemeentes en binnenkort hebben we een ALV om

alles wat is opgezet aan de leden voor te leggen. Dan wordt ook al de kandidaatstelling voor lijsttrekker opengesteld. We zijn voortvarend begonnen dus. Zelf zal ik actief zijn als lid van de verkiezingscommissie. Het worden drukke, maar mooie tijden!

Koen Castelein

Medewerker Statenfractie

Sinds Koen Castelein in 2010 lid werd van D66 is hij behoorlijk actief geworden. Kort na zijn aanmelding als lid werd hij campagneleider in Groningen stad voor de Provinciale Statenverkiezingen van 2011. Daarna werd hij fractiemedewerker bij de Groningse Statenfractie. 'Vroeger had ik regelmatig oeverloze discussies over politiek. Als je een mening hebt, dan vind ik dat je daar ook iets mee moet doen,' aldus Koen.

'Campagne is een continu proces: de sluiting van de laatste stembus is de start van de volgende campagne'

Je bent al actief geweest binnen de campagne tijdens de Provinciale Statenverkiezingen van 2011. Wat gaat jouw rol zijn bij de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen?

Campagne voeren vind ik erg leuk. Je ziet de achterkant van de politieke partij en je moet na gaan denken over hoe je je ideologie aan de man brengt. Wat mijn rol nu gaat zijn weet ik nog niet; het minimale is wat mij betreft flyeren. Het valt me op dat er vaak veel leden aanwezig zijn als er een discussiebijeenkomst is of als Pechtold langskomt. Als er een oproep gedaan wordt om te gaan flyeren, sta je echter regelmatig in je eentje in een winkelcentrum. Maar het 'vuile werk' is fundamenteel om een partij écht groot te maken!

Hoe verwacht je dat de campagne en de verkiezingen voor de gemeenteraad gaan verlopen? Campagne is een continu proces: de sluiting van de laatste stembus is de start van de volgende campagne. Als fractie moet je doorlopend bezig zijn met het verkopen van je standpunten. Ik verwacht sowieso dat we nieuwe afdelingen weten op te zetten in gemeenten waar ook potentiële kiezers aanwezig zijn. In afdelingen waar we al in de raad zitten, hoop ik dat we de positieve lijn kunnen continueren. Bij de afgelopen Tweede Kamer en Provinciale Statenverkiezingen hebben we in Groningen stad in elk geval steeds gewonnen. Maar we zijn denk ik ook redelijk afhankelijk van de landelijke lijn.

Talentontwikkeling

D66 bárst van het talent. Voor politieke functies en bestuurlijke verenigingsfuncties zijn vaak meerdere goede kandidaten beschikbaar. De allerbeste mensen op de juiste plekken krijgen en de juiste mensen op hun plek de allerbesten maken: dat is waar het bij talentontwikkeling en opleidingen binnen D66 om draait. Ook voor leden zijn er volop mogelijkheden: zij kunnen deelnemen aan trainingen die worden georganiseerd door de eigen afdeling, regio of door het Landelijk Bureau.

Talentscouting

D66 vertrouwt op de eigen kracht en ontwikkeling van mensen. Het scouten van talent vindt plaats vanaf de voet. Regio's en afdelingsbesturen besteden veel aandacht aan talentontwikkeling, hierbij ondersteund door het Landelijk Bestuur en Landelijk Bureau. Op die manier worden in het land de politieke functies en de bestuurlijke verenigingsfuncties optimaal vervuld en krijgen talenten volop mogelijkheden om verder te groeien.

Landelijke Talentencommissie

Het scouten en begeleiden van talent voor gezichtsbepalende functies is de verantwoordelijkheid van de landelijke Talentencommissie. In opdracht van de partijleiding brengt zij potentiële kandidaten voor bijvoorbeeld de Tweede Kamer, het Europees Parlement, het Landelijk Bestuur, de provincies en wethouders van grote steden in kaart. Hiertoe voert de Talentencommissie voortdurend gesprekken met leden. Kijk voor de huidige samenstelling van de landelijke Talentencommissie op www.d66.nl/talentontwikkeling

Route66

Route66 is het talentstimuleringsprogramma van D66. 'Routers' zijn *young professionals* met uiteenlopende achtergronden tussen 25 en 33 jaar die zich actief willen inzetten voor de partij. Elk jaar vindt in oktober en november de selectie plaats van twintig nieuwe Routers op basis van cv, een essay over een maatschappelijk onderwerp en een sollicitatiegesprek. Het programma duurt twee jaar: elk jaar ronden twintig Routers het traject af en komen er twintig nieuwe Routers bij.

Route66 komt één zaterdag per maand bij elkaar. Deze dag staat in het teken van een inhoudelijk thema, zoals onderwijs, democratie of overheidsfinanciën. Het programma begint vaak met een discussie of lezing, waarbij experts van binnen en buiten de partij hun visie op het thema geven. Daarna gaan de Routers zelf aan de slag: ze schrijven een speech, houden een Lagerhuisdebat of voeren een andere opdracht uit. Werkbezoeken (onder meer aan het Europees Parlement in Brussel) zijn ook een vast onderdeel van het programma. Routers voeren ook projecten uit voor D66. Zo inventariseert Route66 op dit moment de maatschappelijke impact van de richtingwijzers in opdracht van de Mr. Hans van Mierlo Stichting, wordt meegedacht over initiatiefwetsvoorstellen voor de Tweede Kamerfractie en gewerkt aan resoluties over mensenrechten voor internationale congressen. In verkiezingstijd schrijft Route66 amendementen op het D66 programma en wordt campagne gevoerd.

Wil je Router worden? De selectie voor de lichting van 2013 is gesloten. De selectie voor de lichting van 2014 start in oktober 2013. Kijk tegen die tijd op de website van D66 voor meer informatie. Vragen? Neem contact op met het bestuur via route66@d66.nl. Ook kun je contact opnemen met Marcella Heijboer of Klaartje Sluijs, de coördinatoren van Route66 op het Landelijk Bureau via **070 356 60 66**.

Opleidingen

D66 besteedt in haar partijprogramma veel aandacht aan het belang van goed onderwijs en uitstekend toegeruste docenten. Vanzelfsprekend vinden we het ook binnen de partij belangrijk dat politici en bestuurders goed voorbereid zijn en zich kunnen blijven ontwikkelen. Het Landelijk Bureau coördineert de trainingen voor raadsleden, wethouders, Statenleden en lijsttrekkers. Daarnaast ondersteunen we afdelingen bij het opzetten van eigen Masterclasses, kennisbijeenkomsten en workshops.

Veel afdelingen organiseren ook opleidingsactiviteiten voor leden, bijvoorbeeld debattrainingen, lezingen over het gedachtegoed en cursussen gemeentepolitiek. Informatie hierover staat op de lokale D66 websites.

Op www.d66opleidingen.nl staat het actuele aanbod van trainingen die het Landelijk Bureau zelf organiseert voor leden en politici. Het effectiever voorbereiden van een raadsvergadering, een aansprekende speech schrijven, onderhandelen, debatteren: allemaal workshops die door enthousiaste D66'ers uit het hele land worden gevolgd én gegeven.

Binnen D66 is veel expertise en ervaring aanwezig waardoor we veel van elkaar kunnen leren. Wij nodigen ervaren opleiders, inhoudelijke experts en coaches uit om met ons contact op te nemen als zij een bijdrage aan ons trainingsaanbod willen leveren.

op zoek naar...

Gemeenteraad 2014

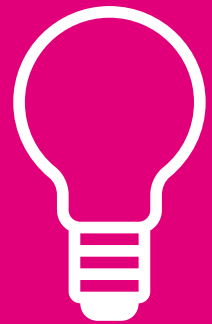
In maart 2014 zijn de gemeenteraadsverkiezingen. Om ervoor te zorgen dat de beste bestuurders en volksvertegenwoordigers worden geselecteerd en dat zij optimaal zijn voorbereid op hun verantwoordelijkheden heeft het Landelijk Bestuur het 'Uitvoeringsplan Scouting en Opleiding Gemeenteraad 2014' opgesteld. Dit plan helpt regio- en afdelingsbesturen bij het vinden en opleiden van lokale talenten. Afdelingsbesturen zullen talenten- of kandidatencommissies instellen voor de selectie van kandidaat-raadsleden en -wethouders. Er worden talentensprekuren en raadsstages georganiseerd om van elkaars kennis, ervaring en capaciteit gebruik te maken. Ook zet D66 ervaren politici in om kandidaten te informeren, selecteren en op te leiden. Deelname aan Masterclasses is tevens een kans om gescout te worden.

Voor nieuwe wethouders organiseert D66 in het najaar van 2013 een wethoudersopleiding. De aanmelding en selectie hiervoor loopt via de afdelingsbesturen en Wethouderscommissie. Daarnaast kan de Talentencommissie een aantal kandidaten voor deze opleiding aandragen.

Driebergen

In februari 2013 ging 'Driebergen' voor het eerst van start. Driebergen is een terugkerend programma voor leden met veel potentie, ontwikkeld door de Talentencommissie. Tijdens een vijftal bijeenkomsten doen zij de nodige kennis en vaardigheden op en ontstaat samenhang binnen de groep. Individuele gesprekken met de Talentencommissie en assessmentopdrachten zijn eveneens onderdeel van Driebergen.

Het programma is niet gericht op een specifieke functie, de aspecten van zowel vertegenwoordigende rollen als bestuurlijke functies komen aan de orde. Aan Driebergen doen 25 deelnemers mee die zijn geselecteerd door de Talentencommissie. Bij de samenstelling van iedere groep streeft de Talentencommissie ook diversiteit in leeftijd, geslacht, regio, achtergrond, expertise en politieke ervaring na.

Meer info

Vragen over talentontwikkeling en opleidingen bij D66? Stuur dan een bericht naar één van deze mailadressen talentontwikkeling@d66.nl of opleidingen@d66.nl

Of neem contact op met D66 via **070 356 60 66** en vraag naar Klaartje Sluijs of Marcella Heijboer.

Zes fantastische jaren

‘Het waren zes fantastische jaren. Met trots en vertrouwen geef ik het stokje door,’ aldus scheidend partijvoorzitter Ingrid van Engelshoven in haar toespraak op het congres van 9 maart in Eindhoven. Van Engelshoven kreeg een staande ovatie van de ruim 1200 aanwezigen en ontving als blijk van dank en waardering bovendien de Jan Glastra van Loon penning.

Haagse wetgeving sijpelt vaak door naar andere bestuurslagen. Een goed voorbeeld van Haags beleid dat lokaal veel effect heeft, is de wijziging van de Winkeltijdenwet. Een onderwerp waarover al jaren heftig gediscussieerd wordt door voor- en tegenstanders. Maar waar hebben zij het dan eigenlijk precies over?

Koopzondag, keuzevrijheid staat voorop

Oneigenlijke bepaling

Op dit moment is het zo dat winkels maximaal twaalf zondagen per jaar open mogen zijn. Dat is alleen anders als een gemeente zichzelf aanwijst als toeristisch gebied: de zogenaamde toerismebepaling. Den Haag en Amsterdam hebben zo'n stempel, maar bijvoorbeeld ook plaatsen als Rucphen en Warmond. De twee laatstgenoemden springen niet direct in het oog als toeristische trekpleisters. Dat maakt de toerismebepaling een oneigenlijke regeling. Daarnaast impliceert de bepaling dat alleen toeristen op zondag winkelen, terwijl ook lokale consumenten op zondag die mogelijkheid willen hebben.

D66 wil dat gemeenten zelf kunnen bepalen of en zo ja, hoe vaak winkels de deuren mogen openen op zondag. Samen met GroenLinks is daarom een initiatiefwetsvoorstel ingediend om dit te regelen. Onderzoek van de brancheorganisatie CBW-Mitex toont aan dat veel ondernemers ook willen dat de gemeenten gaan over het aantal koopzondagen per jaar. We leven steeds meer in een 24-uurs economie. Dat vraagt om meer keuzevrijheid en flexibiliteit voor ondernemers, zeker in deze moeilijke economische tijden. Ook steeds meer consumenten hebben behoefte om

op zondag boodschappen te doen of te winkelen. De wetswijziging maakt het voor gemeenten mogelijk om op deze behoeften in te spelen. Een groeiende groep van consumenten krijgt zo meer mogelijkheden om hun huishouden te organiseren en ook werknemers kunnen profiteren van koopzondagen. Grote groepen parttimers of flexwerkers willen immers graag op zondag werken, niet in de laatste plaats door de aantrekkelijke toeslag die geldt voor werken op zondag.

Een veelgehoord argument tegen de nieuwe wet is dat het mensen het recht op een rustige zondag of kerkbezoek afneemt. Tweede Kamerlid Kees Verhoeven, mede-indiener van de wet, vindt dit onzin. 'Verschillende zondagsactiviteiten kunnen prima naast elkaar bestaan. De rustzoeker gaat de natuur in, de shopper naar de binnenstad en de kerkganger naar de kerk. De kracht van onze initiatiefwet is dat we de afweging laten aan de bestuurslaag die het dichtst bij de bevolking staat en daarom de behoeftes het beste kent. Een gemeente kan kiezen voor 0 of 52 koopzondagen per jaar. En wie geen koopzondag wil, stemt op een partij die dat ook niet wil. Wie vaker koopzondagen wil, stemt op een partij die zich daar hard voor maakt.'

Lokale keuzevrijheid

Op dit moment ligt het wetsvoorstel in de Eerste Kamer, waar net als in de Tweede Kamer een meerderheid gloort. Het initiatief om de Winkeltijdenwet aan te passen stamt al uit 1985, toen bij monde van D66-Tweede Kamerlid Louise Groenman. Na bijna 30 jaar lijkt het dan toch eindelijk te gaan lukken. De initiatiefwet mag dan nog niet aangenomen zijn door de Eerste Kamer, het is overduidelijk dat er behoefte is aan meer lokale keuzevrijheid. In steeds meer gemeenten wordt de koopzondag ingevoerd. Zo ook in Utrecht, waar sinds 3 maart jongstleden de winkels open mogen op zondag. Raadslid Arjan Kleuver heeft hier als D66-raadslid zijn steentje aan bijgedragen. Dat ging niet zonder slag of stoot. Ook in Utrecht is het al dan niet openen van de winkels op zondag een discussie die al jaren speelt.

Op 1 juni 2005 werd een referendum gehouden waarin de inwoners van Utrecht konden aangeven of ze voor of tegen de opening van winkels op zon- en feestdagen zijn. Een meerderheid van 60% gaf toen aan geen behoefte te hebben aan koopzondagen. Al bleven ondernemers wel vragen om de koopzondag. In Utrecht zit D66 met GroenLinks en de PvdA in het college. Raadslid Arjan Kleuver: 'D66 is voor de openstelling van winkels op zondag, maar wij respecteerden de uitslag van het referendum. Daarom hebben we in het collegeakkoord niets opgenomen over koopzondagen.'

'Elke zondag open'

Toch kwamen de koopzondagen in de zomer van 2012 weer op de agenda van de Utrechtse raad. Ondernemers uit de binnenstad startten het burgerinitiatief 'Utrecht wil elke zondag open'. Ze behaalden de benodigde 2500 handtekeningen en zorgden er daarmee voor dat de gemeenteraad zich opnieuw over de koopzondagen moest buigen. Kleuver: 'De uitslag van het referendum in 2005 was weliswaar helder, maar als democraat kan je een burgerinitiatief dat aan de regels voldoet niet negeren. Bovendien verandert er veel

► De Winkeltijdenwet

De discussie over de koopzondag kent een lange historie. Voor 1930 bepaalden gemeenten zelf of de winkels wel of niet open mochten op zondag. In 1930 kwam er een nationale regeling die de koopzondag officieel verbood. Door slechte economische omstandigheden werd dit verbod in 1934 weer teruggedraaid. Vervolgens werd in 1951 een wet ingevoerd voor algehele sluiting op zondag. Pas vanaf de jaren '80 werden koopzondagen weer toegestaan, waarbij een maximum van acht koopzondagen per jaar gold. Tijdens het eerste Paarse kabinet nam

minister Hans Wijers het initiatief tot grondige herziening van de Winkeltijdenwet. De kern van de wet was om de winkeltijden te verruimen. Via een amendement kwam de toerismebepaling en het getal van twaalf ontheffingen in de wet: winkels mogen maximaal twaalf zondagen per jaar open zijn, behalve als de gemeente zichzelf aanwijst als toeristisch gebied. Die bepaling willen D66 en GroenLinks met de initiatiefwet schrappen. De wetswijziging ligt nu bij de Eerste Kamer, waar net als in de Tweede Kamer een meerderheid gloort.

in acht jaar. Economische omstandigheden veranderen, evenals de maatschappij en bovendien zag je in steeds meer gemeenten de koopzondag gebruikelijk worden. Wij vinden dat je als stad mee moet gaan met je tijd.'

In het debat over het burgerinitiatief heeft D66 er samen met de VVD voor gezorgd dat het college eerst een nader onderzoek heeft uitgevoerd naar de algemene openstelling van de Utrechtse winkels. In dit onderzoek werd gekeken naar draagvlak bij bewoners, bij winkeliers met zowel grote als kleine winkels en bij hun medewerkers. Ook werd onderzocht wat de gevolgen zijn voor de zondagsrust, de leefbaarheid en de openbare

orde. Kleuver: 'Voordat we een beslissing konden nemen over de koopzondag wilden we eerst een goed beeld hebben van de maatschappelijke en economische consequenties. We wilden het besluit nemen op basis van gedegen informatie.' Uit het onderzoek kwam naar voren dat het instellen van koopzondagen goed is voor de economie en werkgelegenheid in de Domstad.

Veranderende markt

Naast het onderzoek door het college was er in Utrecht ook een raadsinformatiebijeenkomst, om de inwoners vroegtijdig bij het besluitvormingsproces te betrekken. Zowel de voor- als tegenstanders van de koopzondag waren hier goed vertegenwoordigd. In Utrecht vinden de tegenstanders dat door de koopzondag de kleine winkelier kapot wordt geconcentreerd door de grote winkels. Ook stellen zij dat je werknemers dwingt om op zondag te werken en dat de rust en de schoonheid van de binnenstad op zondag verloren gaan. Een stellige Kleuver: 'Het argument dat de kleine ondernemer kapot gaat door koopzondag hoor je altijd terugkomen. Maar de wereld verandert. En inderdaad, wij zijn er als politiek voor om ondernemers te faciliteren, niet om ze oneindig te beschermen. Als ondernemer ben je uiteindelijk zelf verantwoordelijk om op de veranderende markt in te spelen. De koopzondag hoort bij die verandering.' Dat de binnenstad haar rust en schoonheid verliest gelooft hij ook niet. Kleuver is juist van mening dat het goed is voor het aanzien van de binnenstad. 'Utrecht trekt steeds meer toeristen aan uit binnen- én buitenland. En die willen winkelen op zondag,' aldus Kleuver. Ook de culturele sector en horeca kunnen profiteren. 'Mensen die aan het winkelen zijn, gaan vaak ook ergens wat eten en drinken en bezoeken dan bijvoorbeeld ook gelijk een tentoonstelling of muziekkuitvoering. De totale bestedingen zullen daardoor omhoog gaan. Iets wat in de huidige economische situatie goed is voor ondernemers en Utrecht,' stelt het raadslid.

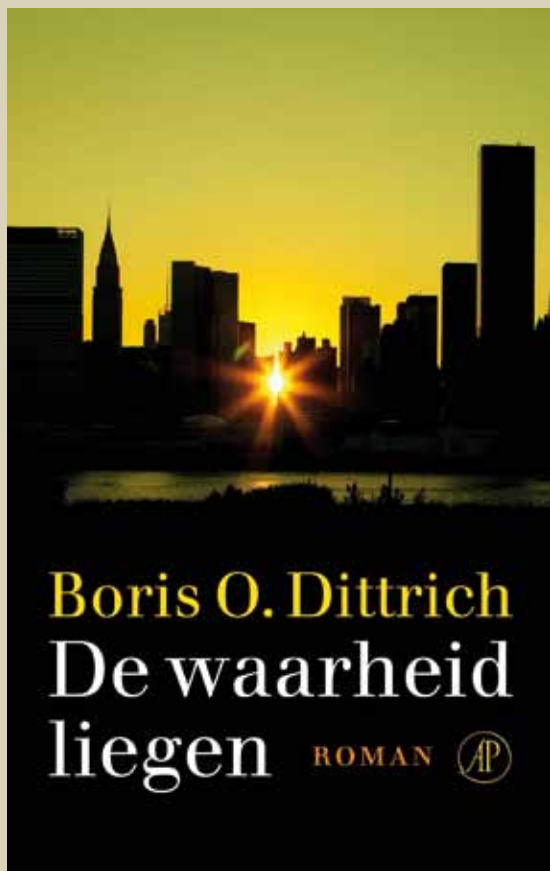
Kaders scheppen

Uiteindelijk heeft de gemeenteraad in Utrecht bepaald dat de winkels in de Domstad iedere zondag open mogen. Inmiddels zijn de eerste koopzondagen geweest. 'Een succes,' aldus Kleuver. 'Wij scheppen als gemeente de kaders, het is nu aan de ondernemers zelf om er een succes van te maken en Utrecht als winkelstad op de kaart te zetten.' In Utrecht is de koopzondag ingevoerd doordat de gemeente de binnenstad heeft aangemerkt als toeristisch gebied. Als de initiatiefwet van D66 door de Eerste Kamer komt, zoals het er nu naar uitziet is dat uiterlijk 1 juli het geval, is dat niet meer nodig. Op dat moment kunnen gemeenten zelf bepalen of ze de winkels wel of niet openen op zondag. Lokale keuzevrijheid staat daarbij voorop ■

'Wij zijn er als politiek voor om ondernemers te faciliteren, niet om ze oneindig te beschermen'

Arjan Kleuver
D66-raadslid Utrecht

De waarheid liegen speelt in New York. Op het perron van metrolijn 7 vindt een tragisch ongeval plaats. Of is het moord? Iedere getuige heeft zijn eigen verhaal. Wat verbergen zij? Als de FBI erbij betrokken raakt, slaat een van de getuigen op de vlucht. Wordt de waarheid ontmaskerd of zegeviert de leugen? De stad New York heeft vele kanten, net als de personages in deze roman.

De waarheid liegen

Boris O. Dittrich
De waarheid liegen

ISBN 978 90 295 8756 3

€ 19,95

Uitgave als eBook

ISBN 978 90 295 876 7

€15,99

Boris Dittrich (1955) werkte als advocaat in Amsterdam, rechter in Alkmaar en was jarenlang Tweede Kamerlid en fractievoorzitter voor D66. Momenteel werkt hij voor Human Rights Watch. Hij publiceerde verschillende boeken. Met *De waarheid liegen* profileert hij zich nu ook als literair auteur.

Senioren en Samenleving

Behalve druk aan de weg timmerende Jonge Democraten kent onze partij ook actieve Oude(re) Democraten, verenigd in de thema-afdeling Senioren en Samenleving. Onder hen zijn zowel leden met een heel laag lidmaatschapsnummer die oprichter Hans van Mierlo nog hebben gekend, als senioren die pas na hun (pre)pensioen tijd en animo hebben gekregen om politiek actief te worden. Gezamenlijk beschikken ze over vele jaren werk- en levenservaring, soms ook ervaring die als D66'er is opgedaan in

gemeenteraden of Provinciale Staten. De leden van de thema-afdeling willen hun kennis en wellicht ook de door de jaren verworven wijsheid graag inzetten voor de groei en bloei van D66.

Daartoe komen de D66-senioren zo'n zeven keer per jaar bij elkaar, op een locatie in het centrum van het land. Meestal wordt de bijeenkomst ingeleid door een deskundige spreker, waarna onderwerpen en aandachtsgebieden die ouderen raken worden

De leden van de thema-afdeling willen hun kennis en wellicht ook de door de jaren verworven wijsheid graag inzetten voor de groei en bloei van D66

bediscussieerd. Neem de verhoging van de AOW-leeftijd, toepassing van de WMO en ouderenmishandeling. Maar ook aan andere onderwerpen wordt aandacht besteed. Zo ging de thema-afdeling onlangs nog in gesprek met D66-prominent Jan Terlouw over de verminderde aandacht voor het milieu.

Ook op partijcongressen ontbreken de senioren nooit. Vorig jaar zorgden ze ervoor dat amendementen werden aangenomen over stervenshulp, levensloopbestendig bouwen en de noodzaak van wilsbekwaamheid bij het opstellen van een testament. Er bestaan dwarsverbanden met de thema-afdelingen Europa, Duurzame Ontwikkeling en Zorg en Welzijn. Indien daar aanleiding voor is, zoekt de thema-afdeling contact met D66'ers in het parlement.

Heeft u vragen of wilt u zich aanmelden bij de thema-afdeling? Dat kan! Stuur een e-mail aan Frans Postma, secretaris van de thema-afdeling, via fppostma@hetnet.nl

Internationale Veiligheid en Defensie

Het afgelopen jaar heeft de thema-afdeling Internationale Veiligheid en Defensie zich verdiept in de rol en positie van het Internationaal Strafhof en de Arabische Lente

De thema-afdeling Internationale Veiligheid en Defensie (IVD) is een van de oudste thema-afdelingen van D66. Wij hebben nu ruim honderd leden en de afdeling groeit

nog steeds. Ongeveer negen keer per jaar hebben we een bijeenkomst in Den Haag (in Den Haag omdat de meeste leden daar in de omgeving wonen). De leden die niet in de gelegenheid zijn om te komen, lezen het uitgebreide verslag van de bijeenkomsten – dat speciaal voor dat doel wordt gemaakt. Naast de bijeenkomsten hebben we op LinkedIn een discussiegroep aangemaakt, waar de leden van de thema-afdeling met elkaar discussiëren. De besloten groep op Plein66 gebruiken we als archief waar oude verslagen en achtergrondliteratuur te vinden is.

Onze bijeenkomsten vormen de kern van de thema-afdeling. We hanteren het principe

van 'halen en brengen', leden bereiden actief bijeenkomsten voor of schrijven notities. Wij adviseren gevraagd en ongevraagd de Kamerfracties. De bijeenkomsten hebben een goed inhoudelijk niveau, met sprekers van het instituut Clingendael, Defensie, Buitenlandse Zaken. Deze sprekers leggen vaak de basis voor onze discussies. Tot de zomer staan de volgende onderwerpen op onze agenda: cybersecurity, drones, de visie op de krijgsmacht, wat doen we na Kunduz en het EU-veiligheidsbeleid. Het afgelopen jaar hebben we ons onder andere verdiept in de rol en positie van het Internationaal Strafhof en de Arabische Lente. De onderwerpen die onze aandacht hebben,

► **Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM)**

Artikel 2

Een ieder heeft aanspraak op alle rechten en vrijheden, in deze Verklaring opgesomd, zonder enig onderscheid van welke aard ook, zoals ras, kleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale of maatschappelijke afkomst, eigendom, geboorte of andere status.

Vrouwen-Mannen-Mensenrechten

In 1996 heeft D66 de thema-afdeling Vrouwen-Mannen-Mensenrechten ingesteld. Deze thema-afdeling houdt zich bezig met de gelijke behandeling en rechten van vrouwen en mannen in de samenleving. Door het initiëren van expertmeetings, het schrijven van adviezen, het houden van workshops, het reageren op maatschappelijke ontwikkelingen en het beantwoorden van vragen tracht de thema-afdeling haar doelstelling

te bereiken. Direct of indirect kunnen veel onderwerpen van belang zijn voor de thema-afdeling, denk aan arbeidsparticipatie, arbeid-zorgcombinatie, emancipatie en diversiteit. Er wordt nauw contact onderhouden met personen, maatschappelijke organisaties en wetenschappers die de politieke activiteiten van Vrouwen-Mannen-Mensenrechten ondersteunen.

De thema-afdeling is georganiseerd als projectorganisatie en de leden zijn actief op verschillende beleidsterreinen. Per jaar worden projectdoelstellingen geformuleerd en ingepland. Voor 2013 staan naast 'Sociale innovatie' de Europese verkiezingen van 2014 centraal. Men komt circa zeven keer

per jaar in Den Haag bij elkaar, maar ook op partijcongressen worden de koppen bij elkaar gestoken. Van de leden van Vrouwen-Mannen-Mensenrechten wordt een actieve bijdrage aan de realisatie van de doelstellingen verwacht. Dit betekent een houding van 'brengen en halen'. De sfeer is informeel, open en functioneel, uiteraard op basis van wederzijds vertrouwen. Mannen en vrouwen uit heel Nederland zijn uitgenodigd om deel te nemen.

Geïnteresseerd? Neemt u voor meer informatie contact op met Mirande Smidt, voorzitter van de thema-afdeling Vrouwen-Mannen-Mensenrechten, via m.r.smidt@planet.nl

Voor 2013 staan naast 'Sociale innovatie' de Europese verkiezingen van 2014 centraal

raken zowel het werkterrein van Defensie als dat van Buitenlandse Zaken.

We zijn een gemêleerd gezelschap. Leden zijn werkzaam (geweest) bij Buitenlandse Zaken, bij Defensie, internationale organisaties of de KMA. Ook journalisten, oud-ambassadeurs en -ministers en studenten internationale betrekkingen zijn lid. Deze vele, verschillende invalshoeken leveren interessante en boeiende discussies op. En die leiden weer tot nieuwe inzichten.

Nieuwsgierig geworden? Neem dan contact op met Liesbeth Krol, secretaris van de thema-afdeling, via secretaris-pivd@d66.nl

Media

Sinds twee jaar is de thema-afdeling Media actief. Deze thema-afdeling wil de discussie over mediabeleid aanjagen binnen D66, waarbij ook *key-players* in de markt worden betrokken. Onder media verstaan we niet alleen de publieke en commerciële omroepen, maar alles wat directe raakvlakken met media heeft. De 'media' definiëren we als volgt: 'Onder redactionele verantwoordelijkheid vervaardigd beeld, geluid en/of tekst, die via radio, televisie, drukwerk en elektronische wijze worden verspreid.'

De thema-afdeling telt op dit moment circa 50 leden, maar we blijven uiteraard op zoek naar nieuwe leden

Binnen meerdere subgroepen van de thema-afdeling wordt gewerkt aan een visie over media die als input kan dienen voor het

mediabeleid van D66. Daar waar raakvlakken met andere thema-afdelingen bestaan, worden die uiteraard betrokken. Naast debatten en lezingen worden ook werkbezoeken georganiseerd. De thema-afdeling telt op dit moment circa 50 leden, maar we blijven uiteraard op zoek naar nieuwe leden. Aanmelden kan via Pascal Mattaar, secretarissen van de thema-afdeling, via pascal.mattaar@telfort.nl

Op zaterdag 9 maart jl. lanceerde de thema-afdeling Media op Congres97 haar visiedocument op de Publieke Omroep onder de titel *'Een gezonde democratie kan niet zonder gezonde publieke omroep.'* Deze visie ligt de komende tijd ter inzage voor bij belangstellenden en stakeholders, waarna een symposium met alle betrokkenen wordt georganiseerd. Hiernaast

een samenvatting. Uiteraard is het complete document te downloaden op onze website www.d66media.nl

Samenvatting visiedocument

Een gezonde democratie kan niet zonder gezonde publieke omroep

Een gezonde en volwaardige publieke omroep is essentieel voor een gezonde democratie. De publieke omroep heeft een maatschappelijke opdracht, terwijl de commerciële omroepen primair een commerciële opdracht hebben. In een snel bewegend medialandschap zal ook de publieke omroep moeten veranderen. Met behoud van het goede en een scherp oog voor de nieuwe ontwikkelingen. Het totale publieke programmapakket moet voor iedereen toegankelijk zijn, voor grote maar ook voor kleinere groepen. In zijn totaliteit moet het dus divers zijn en het brede scala van bijvoorbeeld informatie, cultuur en entertainment van zo hoog mogelijke kwaliteit bevatten.

In de toekomst zal er één uitgever (NPO) van publieke media zijn. De huidige omroepbedrijven moeten echter wel de kans krijgen om zich om te vormen tot productiehuis. Alleen taakomroepen zullen hun zelfstandige positie behouden omdat zij de kern van de publieke omroep raken. Alle platformen (radio, televisie, thema-kanalen, internet) zullen onder leiding van een onafhankelijk hoofdredacteur scherper geprofileerd worden. Om de afstand tussen politiek en onafhankelijke publieke omroep te garanderen zullen programmaraden, waarin breed de maatschappelijke geledingen vertegenwoordigd zijn, ingericht worden. De publieke omroep is ook in de toekomst innovatief, brutaal, tegendraads en initieënd ■

De Nederlandse welvaartstaat is een grote verworvenheid van de 19de en vooral de 20ste eeuw. Solidariteit hoeft echter niet alleen door de staat te worden georganiseerd, maar is in essentie iets van mensen onderling. Mensen zorgen voor elkaar, juist ook in moeilijke tijden. De cruciale vraag is vervolgens: wat moet de politiek met deze (nieuwe) vormen van solidariteit?

Maatschappelijk behagen

**Over de opmars van
onderlinge solidariteit,
in theorie en praktijk**

Mensen die voor andere mensen zorgen – familieleden, vrienden, buren, en onbekenden hier en in het buitenland – is van alle tijden. En van alle soorten en maten: een keertje koken voor een buurman die slecht ter been is, het helpen zoeken naar een baan voor een werkloos familielid, de structurele zorg van mensen voor hun zieke ouders, het opzetten van een stichting die hulp en bijstand verleent aan mensen met grote schulden. Alhoewel het ‘maatschappelijk onbehagen’ dat het publieke debat domineert anders doet vermoeden (zie RMO 2013), zijn Nederlanders nog steeds solidair met medeburgers en zorgen ze voor elkaar. Het feit dat maar liefst 45,1% van de Nederlandse bevolking boven de 18 jaar aangaf in 2010 aan vrijwilligerswerk (of informele hulp) te hebben gedaan (of gegeven) is illustratief in dit verband. In datzelfde jaar waren er 3 miljoen mensen die tijdelijk of structureel (800 duizend) voor een chronisch zieke hadden gezorgd (CBS 2011). Solidariteit tussen mensen onderling is niet nieuw, maar ondervindt momenteel wel een opleving. Hoe past deze vorm van solidariteit in de huidige discussie over de welvaartstaat, en wat moeten sociaal-liberalen (ook politici) hiermee?

De welvaartstaat: een liberaal project

Solidariteit omvat een gevoel van saamhorigheid of verbondenheid met andere mensen en uit zich in een houding of handeling van mensen waarbij ze een ander helpen of ondersteunen. In Nederland is deze solidariteit voor een groot deel geïnstitutionaliseerd in onze welvaartstaat. De Nederlandse welvaartstaat is een grote verworvenheid van de negentiende en in het bijzonder de twintigste eeuw. Dat wij in staat en bereid zijn om voor anderen te zorgen als zij daar tijdelijk of permanent niet toe in staat zijn, is een teken van beschaving. Bovendien heeft de welvaartstaat ons ook economische voorspoed opgeleverd. Landen met een relatief ‘grote’ publieke sector presteren over het algemeen beter, of in ieder geval niet slechter, dan landen met een ‘kleinere’ publieke sector. De Nederlandse welvaartstaat is, en in tegenstelling tot wat vaak gedacht wordt, ook een grote (*sociaal-*)*liberale* verworvenheid: alhoewel de *uitbouw* van de welvaartstaat vooral een sociaal-democratische aangelegenheid was, kenmerkt de *opbouw* van de welvaartstaat zich sterk door initiatieven van liberale politici. Denk aan het Kinderwetje van Van Houten uit 1874 of de Ongevallenwet van 1901 van Cornelis Lely van de Liberale Unie. Dit historisch belang van liberale denkers en politici bij de opbouw van de welvaartstaat geeft aan dat het (sociaal-)liberalisme geen antistaatsleer is: centraal staat in dit gedachtegoed de vrijheid tot ontwikkeling van het individu. En als deze vrijheid in een bepaalde context het best kan worden geborgd door de staat, dan is een (daad)krachtige staat wenselijk vanuit sociaal-liberaal perspectief.

‘Bottom-up initiatieven van mensen onderling worden vaak gefrustreerd door bureaucratische regels en een controlerende overheid’

Dit wil echter niet zeggen dat solidariteit *alleen* via de staat kan worden geregeld en dus per se een zaak van de (Rijks)overheid is. Naast de staat – of beter gezegd, bureaucratische principes, afdwingbare rechten en plichten – zou ‘zorg voor anderen’ ook via de markt of door mensen zelf kunnen worden geregeld. Om analytisch en ideologisch grip te krijgen op de afwegingen wanneer wie, hoe en wat kan doen, heeft de Mr. Hans van Mierlo Stichting in 2011 een essay gepubliceerd dat een denk-kader schetst over dit soort ordeningsvragen (VMS 2011; 2012). Uit deze analyse volgt

onder meer dat vooral als de verbondenheid tussen, en betrokkenheid van, mensen een belangrijke variabele is voor de ontplooiing van het individu – immers het startpunt van het liberalisme – dat dan de staat niet automatisch het meest geschikt is (voor het regelen van onderlinge solidariteit). Vooral als het gaat om zorg, bijvoorbeeld voor ouderen. Goede zorg is hierbij niet altijd een kwestie van het in tien minuten het bed verschonen, of het op tijd aantrekken van steunkousen. Goede zorg omvat hier aandacht van de professional voor de oudere, voor de patiënt. En dit is niet altijd even goed via de bureaucratie te organiseren. De kracht van mensen onderling – van zowel de patiënt als de professional – wordt in de discussie over welvaart en welzijn vaak over het hoofd gezien.

‘Beter een goede buur dan een verre vriend’

De kracht van mensen onderling

In de context van dit artikel gaat het te ver om uitgebreid in te gaan op deze kracht van mensen onderling, hoe het eruit ziet en waar het vandaan komt. Kort gezegd: meer aandacht voor de kracht van mensen onderling in zorg en welzijn kent twee varianten in de uitwerking. Enerzijds kan veel zorg op een andere manier georganiseerd worden waarbij dialoog, vertrouwen, maatwerk en het oordeel van de professional centraal staan (het gaat hier om *hoe* de zorg wordt georganiseerd). Anderzijds kunnen mensen in de samenleving zelf ook meer zorgtaken op zich nemen (het gaat hier om *wie* de zorg op zich neemt). Beide varianten leiden tot een fundamenteel andere inrichting van onze welvaartstaat, met meer ruimte voor, en zeggenschap en betrokkenheid van, het individu (en mensen samen). Dit is wat D66 de ontwikkeling van een verzorgingsstaat naar een ontplooiingsmaatschappij noemt (D66 Verkiezingsprogramma 2010).

Het is met name deze laatste variant – mensen die meer zorgtaken zelf oppakken – die momenteel opleeft en meer aandacht krijgt in de media. Alhoewel politici vooral zorgtaken *top-down* willen overlaten aan burgers, gaat het met name om *bottom-up* initiatieven van mensen samen, zonder dat een overheid zich daar automatisch mee bemoeit (maar kan wel in een faciliterende of regisserende rol). Deze initiatieven passen goed bij het sociaal-liberale uitgangspunt ‘vertrouw op de eigen kracht van mensen’, waarbij mensen vaak beter en effectiever dan een overheid bepaalde oplossingen zelf kunnen bedenken. Maar niet altijd. Vooral als er sprake is van machtsmisbruik, uitsluiting en afhankelijkheid is overheidsingrijpen weer noodzakelijk.

Het grote obstakel voor mensen die deze initiatieven ontplooiën – of de zorgontvanger zijn – is momenteel nog niet zozeer dat er sprake is van sociale afhankelijkheid of machtsmisbruik, maar dat de initiatieven nog steeds vaak worden gefrustreerd door bureaucratische regels en/of een controlerende overheid¹. Neem als voorbeeld de zogeheten Ouderparticipatiecreches (OPC’s), waarbij ouders onderling de opvang van hun kinderen regelen. Deze OPC’s worden momenteel – mede onder invloed van het proces rondom Robert M. – geconfronteerd met grote hoeveelheden regels en procedures waaraan ze niet aan kunnen voldoen – bijvoorbeeld verplichtingen rondom de opleiding van de begeleiders, de ouders in dit geval – waardoor OPC’s veelal genoodzaakt zijn om te sluiten.

¹ Deze constatering volgt uit meerdere gesprekken met initiatiefnemers van maatschappelijke projecten in het kader van een onderzoek van de Mr. Hans van Mierlo Stichting dat momenteel wordt uitgevoerd met als werktitel ‘De kracht van mensen onderling: kiemen waar we blij van worden’.

Rol van de overheid

De opkomst van ‘nieuwe’ vormen van solidariteit tussen mensen onderling wordt nog steeds vaak in de kiem gesmoord door een bureaucratische reactie van de overheid. Dit ondanks de belofte van, en aandacht voor, meer burgerparticipatie. Als de overheid echter niet met regels en voorschriften zou moeten reageren, hoe dan wel? Jaap Velema, D66-wethouder in Hoogezand-Sappemeer deelt zijn inzichten en *best practices*.

Corina Hendriks is wetenschappelijk medewerker bij de Mr. Hans van Mierlo Stichting, het wetenschappelijk bureau van D66. Zij houdt zich momenteel onder andere bezig met een project over de kracht van mensen onderling. Ze studeerde journalistiek en promoveerde in 2011 aan de Universiteit van Amsterdam.

Jaap Velema is D66-wethouder Hoogezand-Sappemeer, met o.a. onderwijs, jeugdzorg, bestuurlijke vernieuwing en burgerparticipatie in zijn portefeuille.

Referenties

D66. *Verkiezingsprogramma voor de Tweede Kamerverkiezingen 2010-2014*. Den Haag: D66.

RMO (2013). *Het onbehagen voorbij. Een wenkend perspectief op onvrede en onmacht*. Den Haag: Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling.

CBS (2011). *Vrijwillige inzet 2010*. Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

VMS (2011). *Ordering op Orde: een sociaal-liberale visie op de verhouding tussen mens, markt en overheid*. Den Haag: Mr. Hans van Mierlo Stichting.

VMS/ELF (2012). *Governing Governance: a liberal-democratic view on governance by Relationships, Bureaucracies and Markets*. Den Haag: Mr. Hans van Mierlo Stichting/European Liberal Forum.

Creativiteit van burgers vraagt om politieke bescheidenheid

In de volle overtuiging dat de overheid de eigen verantwoordelijkheid teveel bij burgers heeft weggehaald, zijn we in onze gemeente Hoogezand-Sappe meer volop ons beleid aan het hervormen. Dit geeft onder de huidige economische constellatie al gauw de verdenking dat een welgemeende oproep tot meer zelfredzaamheid en burgerkracht wordt misbruikt om keiharde bezuinigingen te legitimeren. In de praktijk van alledag lijkt dit mee te vallen.

Laat ik een paar voorbeelden uit mijn gemeente geven. De sluiting van een filiaal van de bibliotheek in één van onze dorpen was voor een naastgelegen zorginstelling aanleiding om zelf met vrijwilligers een boekenuitleen op te zetten. Gelijktijdig werd buurtbewoners ook de gelegenheid geboden om mee te eten in het restaurant van de instelling. Winst voor de burgers. En winst voor het verzorgingstehuis, want zij hebben hierdoor meer binding met hun toekomstige bewoners/gebruikers. Ook de verplaatsing van de dagbehandeling voor mensen met een psychische stoornis van een eigen locatie naar een buurthuis is goed verlopen. De instelling realiseerde een goedkopere oplossing voor zijn dure dagvoorziening. En de gebruikers van de voorziening, nog steeds ondersteund door dezelfde begeleiders, doen nu actief mee in de wijk. De instelling noemt dit zelf 'vastgoedloze zorgverlening'. En als laatste: na een bezuiniging op zwangerschapsvoorlichting werd dit door een samenwerkingsverband van lokale verloskundigen overgenomen. Onder de vlag van de gemeentelijke Centrum voor Jeugd en Gezin worden jonge moeders nu actief geïnformeerd en begeleid. Een vergelijkbaar initiatief wordt nu ook opgezet door een aantal logopedisten, dat ook geen middelen meer ontvangt van de gemeente.

'Burgers willen graag wat voor een ander betekenen'

Op het gebied van deze lokale voorzieningen blijken onze burgers en onze instellingen voldoende creatief om nieuwe wegen te bewandelen. Ook op individueel niveau weet ik dat burgers wel wat voor een ander willen betekenen. Dit gaat niet altijd vanzelf. Men is soms eerder genegen een verre vriend om hulp te vragen, dan een nabije buur. Dan moet iemand anders het voor hen vragen. Zoals medewerkers van een instelling, leden van een kerkelijke instantie, een vrijwilligersorganisatie, of een buurtvereniging.

Als gemeente heb je de mogelijkheid en de verantwoordelijkheid om die netwerken in de samenleving zichtbaar te maken en met elkaar te verbinden. Eventueel kun je faciliteren met gemeentelijke gebouwen, kennis vanuit de eigen organisatie, of met het verstrekken van een startsubsidie. Voor het overige past vooral bescheidenheid, de burger is immers aan zet! Of deze terughoudende rol voor het lokale bestuur ook houdbaar en mogelijk is onder de druk van de omvangrijke opgaven en nieuwe taken in het kader van de drie decentralisaties vind ik nu nog lastig te beantwoorden. Dit hangt sterk af van de ruimte die de wetgever de gemeenten laat bij de invoering van de nieuwe wetgeving en of de gemeente net zo creatief kan zijn bij de uitvoering van haar nieuwe verantwoordelijkheden (als zijn burgers).

Ze zaten nooit samen in de fractie, maar ze kennen elkaar goed. In september 2012 nam Fatma Koser Kaya na acht jaar afscheid als Kamerlid. Steven van Weyenberg nam, nieuw in de Kamer, haar portefeuille sociale zaken en werkgelegenheid over. Op uitnodiging van de Democraat spraken ze elkaar in de werkkamer van Steven over hervormingen op de arbeidsmarkt, het werk als Kamerlid en wethouder en het DNA van D66.

D66 is het cement tussen de stenen

A portrait of Steven van Weyenberg, a man with short brown hair and glasses, wearing a dark blue suit, white shirt, and a red tie. He is smiling slightly and looking towards the camera. The background is a plain, light-colored wall.

Steven van Weyenberg
Kamerlid D66

Tijdens je Kamerlidmaatschap heb je grote initiatiefwetsvoorstellen ingediend, over onder meer het ontslagrecht en het bestuur van pensioenfondsen. Dat is een flinke erfenis die je achterlaat.

Fatma – ‘Voordat ik in de Kamer kwam, maakte ik als advocaat van dichtbij mee welke effecten wetten hadden op mensen in de praktijk, bijvoorbeeld de ww of het ontslagrecht. Ik wilde de Kamer in om op die dossiers verandering te brengen. Het ontslagrecht was een ongelooflijk belemmerend stelsel. Het was zogenaamd sociaal, maar juist voor mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt pakte het ontzettend slecht uit. Ik wilde dus per se iets met dat ontslagrecht doen. De initiatiefwetsvoorstellen over het ontslagrecht en die over de rechtspositieregeling ambtenaren zijn in een vergevorderd stadium gekomen. Het is voortdurend balanceren tussen verschillende belangen en om steeds een klein stapje vooruit te kunnen doen. Maar we komen er. Het is een waanzinnige verandering als die twee initiatieven door de Kamer komen. Daarmee heb je echt het aangezicht van de arbeidsmarkt voor eens en voor altijd veranderd en toekomstbestendig gemaakt. Omdat we hiermee iedereen gelijke kansen en gelijke bescherming bieden.’

Steven – ‘Het derde initiatiefwetsvoorstel noem je nu bescheiden niet, die over de medezeggenschap van gepensioneerden in de besturen van pensioenfondsen.’

Fatma – ‘Het is ons inderdaad gelukt om de medezeggenschap van pensioengerechtigden door de Tweede en Eerste Kamer te krijgen. Al meer dan veertig jaar trekt D66 aan dat dossier, ooit gestart door oud-Kamerlid Erwin Nypels. Niet alleen vóór de schermen, maar vooral ook erachter. Het gaat om het overtuigen van andere partijen en duidelijk maken waarom het zo belangrijk is. Gelijke behandeling betekent dat de pensioengerechtigden ook medezeggenschap hebben. Wat goed is aan dit initiatief is de basis voor jongeren om ook een plek op te eisen. Want we hebben gezegd dat het pensioenfondsbestuur een afspiegeling moet zijn van het ledenbestand. Van alle deelnemers dus.’

Tussen 2006 en 2010 was je een van de drie D66'ers in de Kamer. Hoe kijk je terug op die periode?

Fatma – ‘In de tijd dat we met z'n drieën in de Kamer zaten was het heel hard werken. We zijn vanuit een dal omhoog gekropen. De combinatie die hiervoor nodig was, hadden wij: een goede leider en een team dat elkaar door dik en dun steunt. In die periode heb ik veel van mezelf gegeven, ook ten koste van mijn gezin. Dat hakt er in. Ik heb weleens een afspraak laten maken op de verjaardag van mijn kind, niet beseffende dat het zijn verjaardag was. Mijn medewerker moest me dat vertellen. Dat heeft mij enorm geraakt.’

‘Ik heb geen moment getwijfeld of de initiatieven in een stoffige la terecht zouden komen’

– Fatma Koser Kaya

Als een ervaren Kamerlid vertrekt en een nieuw Kamerlid de dossiers overneemt, hoe bewaar je dan de continuïteit? Hebben jullie daarover gesproken?

Steven – ‘Fatma en ik zijn allebei onszelf, maar we delen het D66-DNA waardoor ik intuïtief dezelfde lijn kies als Fatma. Zij staat weer in de traditie van Bert Bakker. Op het terrein van de arbeidsmarkt en de sociale zekerheid hebben wij zo'n duidelijke visie en consistent verkiezingsprogramma dat wij naadloos op elkaar aansluiten. We hebben allemaal een D66-profiel van democratisering, eigen kracht en denken vanuit het individu in plaats van vanuit deelbelangen. Dat zit in het DNA van de partij en dus ook in ons verkiezingsprogramma. In de afgelopen maanden heb ik hier niet één keer het gevoel gehad dat ik een bepaalde kant op wilde, maar iets mij belemmerde om dat te doen.’

Heb je veel contact met je voorganger?

Steven – ‘Voor de verkiezingen had ik natuurlijk de hoop hier nu samen met Fatma te zitten. Maar het is anders gelopen. Fatma heeft mij daarna uitstekend de weg gewezen en zeker bij de behandeling

van Fatma's initiatiefwetsvoorstellen hebben we regelmatig contact. Die zijn namelijk niet zozeer van mij, daar staat de naam van Fatma onder. De medezeggenschap pensioengerechtigden is nu bijna geregeld, daarvan zitten we in de blessuretijd. Net zoals Fatma bij elke stap contact had met Erwin Nypels – van wie het oorspronkelijke idee is – zet ik in dit dossier geen stap zonder Fatma en Erwin erbij te betrekken. Bij haar initiatiefwetsvoorstellen voel ik een bijzondere verantwoordelijkheid.’

Is het lastig voor een nieuw Kamerlid om een voorganger als Fatma te hebben?

Steven – ‘Juist niet! Ik kan voortbouwen op al het werk van Fatma, niet alleen de initiatiefwetsvoorstellen, maar ook op grote dossiers als de ww. En daarbij kan ik ook weer mijn eigen accenten plaatsen. Zo is het debat over de verhoging van de AOW-leeftijd bijna afgerond, maar is er veel te doen over de pensioenfondsen en de toekomst van het pensioenstelsel. Het is daarbij buitengewoon prettig dat je elkaar in goede harmonie kunt bellen en niet voor de voeten loopt.’

Fatma – ‘Ik heb me vorig jaar weer verkiesbaar gesteld voor een plek in de Kamer omdat ik mijn initiatieven graag zelf wilde afmaken. Ook met het idee dat als ik dit af zou hebben, het tijd is

‘We hebben allebei banen waar je je ziel en zaligheid in kwijt kan, maar waar je ook af en toe je eigen grenzen moet stellen’

– Steven van Weyenberg

om iemand anders de fakkel te laten dragen. Maar het heeft niet zo mogen zijn. Dat was wel even slikken. Maar vervolgens wist ik ook dat deze initiatieven te groot zijn om niet verder af te maken. Ik heb geen moment getwijfeld of de initiatieven in een stoffige la terecht zouden komen. Sterker nog: als dat zou gebeuren, dan zou ik Steven wel voor de voeten gaan lopen. Dat is niet omdat het toevallig mijn naam draagt. Het is omdat we ergens in geloven, omdat we een betere arbeidsmarkt en een betere samenleving willen. Als je als Kamerlid binnenkomt met idealen, dan moet je ook iets achterlaten waar je jezelf voor honderd procent voor hebt geven.’

Half februari begon je aan je nieuwe baan als wethouder in Wassenaar. Waar kijk je naar uit?

Fatma – ‘In mijn portefeuille heb ik sociale zaken, onderwijs, jeugdzorg en sport. Ik zie nu veel decentralisatieonderwerpen waar ik in de Tweede Kamer als woordvoerder over heb gesproken. Nu mag ik in de gemeente die dossiers uitvoeren, wat een flinke klus is. In de Kamer controleer je en moet je zelf initiatieven nemen, ze-

ker als het dit soort grote hervormingen zijn. Nu zit ik aan het stuur waarbij ik de gemeenteraad de richting voorleg die mij goed lijkt. Daarbij is het handig om ervaring in de Kamer te hebben. In mijn werk als Kamerlid heb ik geleerd achter de regels te lezen en net zo lang door te vragen totdat je precies weet wat er staat. Dat komt me nu heel goed van pas. Wat ik prettig vind is dat je in de gemeente echt dicht bij de mensen zit. Ook kan ik sneller stappen zetten en zie je eerder een concreet resultaat. Dat bevalt me wel. Tegelijkertijd denken we na over de inrichting van de Wassenaarse samenleving voor de toekomst. Mijn werk nu combineert concreet met de lange termijn.’

Hoe zien jullie de ontwikkeling van D66?

Fatma – ‘In de afgelopen jaren is D66 qua organisatie professioneler geworden. Maar we moeten verder kijken. D66 moet diverser worden. Daarnaast vind ik het belangrijk dat we als partij weer een toekomstagenda hebben waarover we in de partij discussie voeren. D66 moet wat mij betreft altijd een toekomstvisie hebben en voortdurend nadenken wat voor samenleving we zijn en willen zijn en wat we daarvoor nodig hebben.’

Steven – ‘We hebben een goede *track record* met een paar jaar voor de troepen uit lopen. We zijn geen status quo partij. Vroeger werkte je veertig jaar bij één baas, nu niet meer. Dat betekent veel voor ons pensioenstelsel, voor de sociale zekerheid en voor de manier waarop we de arbeidsmarkt organiseren. Daar moet je dus over nadenken. Het mooie aan onze partij is dat er altijd een rijkheid is aan onderwerpen die uitgaan van zelfbeschikking en eigen kracht. En dat we de taboes van vandaag durven te benoemen als dat nodig is om volgend jaar of over tien jaar aansluiting te hebben bij de realiteit. Dat is onze kracht. Natuurlijk zijn er steeds nieuwe onderwerpen om op de agenda te zetten, zoals de toekomst van ons pensioenstelsel, van de kinderopvang en bijvoorbeeld de vraag hoe we de sociale zekerheid en de arbeidsmarktinstituties beter laten aansluiten op een steeds meer flexibele arbeidsmarkt. Onze partij durft vooruit te denken. Ik loop met liefde af en toe een stap voor de muziek uit. Het liefst nog twee ook.’

Fatma – ‘In het verleden heeft D66 bij elke sociaal-economische hervorming aan de wieg gestaan. Wij trekken andere partijen naar het midden om de hervormingen te bewerkstelligen. Eigenlijk zijn wij het cement tussen de stenen van het gebouw. Natuurlijk kun je de stenen wel op elkaar zetten. Maar het is niet stevig als je het cement niet hebt.’

Ter afsluiting: welk advies geven jullie elkaar?

Fatma – ‘Volgens mij moet Steven zich vooral niet gek laten maken. Ik weet hoe snel hier alles gaat en hoe snel de nieuwswaarde van bepaalde zaken kan zijn. Vooral koel blijven en je eigen lijn bepalen dus.’

Steven – ‘Volgens mij moet je er ook gewoon van genieten. Dat is een advies dat ik Fatma geef, maar eigenlijk ook mezelf. We hebben allebei banen waar je je ziel en zaligheid in kwijt kan, maar waar je ook af en toe je eigen grenzen moet bepalen. En waar je je bewust moet zijn en blijven van de bevoorrechte plek die je hebt.’

Fatma – ‘Daar sluit ik me helemaal bij aan. Bij mijn afscheid heb ik gezegd dat ik werkte in een bijzondere omgeving, met bijzondere mensen waar bijzonder werk werd gedaan. En dat is iets om trots op te zijn’ ■

Met de blik gericht op de gemeenteraadsverkiezingen van 2014 staat deze bestuurslaag in de schijnwerpers. Een bestuurslaag die bestaat uit grote en kleine gemeenten, die dicht- en dunbevolkt zijn. En dat brengt een interessante ontwikkeling boven. Alle demografische tekenen wijzen er immers op: naar verwachting gaat de Nederlandse bevolking na het jaar 2035 krimpen.

krimp & kans

Krimp is een fenomeen dat zich nu nog beperkt tot een paar gebieden, waaronder het zuiden van Limburg, Zeeuws-Vlaanderen en noordoost Groningen. De verwachting is echter dat maar weinig gemeenten uiteindelijk de dans zullen ontspringen. Bevolkingskrimp roept bij velen spookbeelden op: leegstaande woningen, verloederende wijken en voorzieningen die uit de kernen verdwijnen. Krimp is derhalve een probleem dat moet worden bevocht. Maar is dit beeld juist en zijn de gevolgen van een dalend inwoneraantal echt zo dramatisch? En is krimp evenzeer als groei niet van alle tijden?

De genoemde vragen rond het fenomeen zijn vorig jaar opgepakt door de Mr. Hans van Mierlo Stichting. Dit resulteerde in het document 'Krimp op eigen kracht', waarin de Mr. Hans van Mierlo Stichting een visie geeft op bevolkingskrimp. 'Krimp op eigen kracht' beperkt zich niet alleen tot theoretische beschouwingen, maar wil ook een aantal praktische handvatten geven om de visie in de praktijk te kunnen brengen.

Allereerst wordt geconstateerd dat krimp, net als groei, een periodiek terugkerend fenomeen is. Tijden van groei worden afgewisseld met tijden van krimp, zoals voorspoed en tegenspoed afwisselen, bijvoorbeeld door maatschappelijke ontwikkelingen als epidemieën, oorlogen of massa-emigratie. Verder is het zo dat de demografische prognoses voor Nederland weliswaar vervelend zijn, maar Europees gezien zeker niet uitzonderlijk. Waar de Nederlandse bevolking tot 2035 nog groeit, is er in landen als Zweden,

Finland en Polen al jaren sprake van krimp. Verder zijn er in Frankrijk en Duitsland een aantal regio's die al veel langer te maken hebben met regionaal teruglopende inwoneraantallen.

Een belangrijk uitgangspunt dat uit het document voortkomt, is dat krimp in de visie van D66 niet alleen als bedreiging, maar toch zeker ook als kans gezien moet worden. Bijvoorbeeld op het gebied van de ruimtelijke diversiteit. Het idee is dat de overheid een mogelijke krimp niet probeert te dempen door het nemen van beleidsmaatregelen, zoals het verplaatsen van bedrijven en rijksdiensten. Dit kost veel geld, levert geen nieuwe werkgelegenheid op en zorgt ervoor dat het bedrijf uit zijn eigen sociaal-economische omgeving weggerukt wordt. Innovatie en onderlinge kruisbestuiving krijgen daardoor minder kans. Tegelijkertijd nemen de kansen die we zien niet weg dat er door krimp mogelijke gevolgen zijn voor de kwaliteit van de leefomgeving. Een pro-actieve houding is daarom vereist. Het voorzieningenniveau hoeft niet overal precies gelijk te zijn, maar essentiële voorzieningen moeten wel van goede kwaliteit zijn en voor inwoners bereikbaar.

Om op een adequate manier met de uitdagingen van krimp om te kunnen gaan, is een omslag van denken nodig. Van groeien naar gebruiken. Zoals in de bouw: beter verstandig slopen en herbouwen op basis van reële behoefte dan steeds weer nieuw willen bouwen. Deze omslag moet vooral bij bestuurders plaatsvinden. De overheid zorgt voor de essentiële voorzieningen en stimuleert innovatie. Volgens D66 moeten de beslissingen hierover genomen worden op het niveau waar de problemen zich manifesteren, de (economische) regio. Dit houdt in dat de financiële en bestuurlijke organisatie ten aanzien van krimp moet veranderen, waarbij samenwerking binnen en buiten de regio cruciaal zal zijn. Daarnaast is het van belang de verwachtingen goed te managen: het heeft geen zin om de realiteit van krimp te ontkennen. Erkennen en acceptatie zijn elementair om effectief te kunnen opereren. Lessen uit bestaande krimpregio's kunnen helpen bij het ontwikkelen van een realistische beleidsvisie op krimp. Ook hier werkt D66 dus lokaal, zeker wanneer de kansen van krimp worden aangegrepen ■

Meer weten?

Lees dan 'Krimp op eigen kracht. Een D66-visie op bevolkingskrimp' van de Mr. Hans van Mierlo Stichting (online raadpleegbaar).

Uitzonderlijk

Bij Koninklijk Besluit is Els Borst eind december 2012 tot minister van Staat benoemd. Het is een eretitel die slechts in uitzonderlijke gevallen wordt toegekend. Els Borst was minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport in de kabinetten Kok I en Kok II, in dat laatste kabinet was zij tevens tweede viceminister-president.

Na Marga Klompé (1912-1986) is Els Borst de tweede vrouw die de titel minister van Staat ten deel valt.

GR14

De gemeenteraadsverkiezingen van 2014. Ver weg en toch heel dichtbij.

Op 19 maart 2014 gaat Nederland weer naar de stembus: de kiezer bepaalt dan wie er in de gemeenteraden zitting gaan nemen. Voor velen klinkt dat als een 'ver van mijn bed show': bijna een jaar lijkt nog een behoorlijk lange tijd. Zij die met de politieke realiteit te maken hebben, weten echter dat er in de aanloop naar de verkiezingen heel veel werk gedaan moet worden en dat zo'n jaar in een oogwenk voorbij is. Bij D66 zijn de voorbereidingen voor de gemeenteraadsverkiezingen dan ook al in volle gang. Wat houdt dat werk eigenlijk in en wat doet D66 om de lokale afdelingen te ondersteunen in hun weg naar maart 2014?

De voorbereidingen

Een van de eerste belangrijke data in het tijdspad naar de gemeenteraadsverkiezingen is 19 mei 2013. Dan moeten door de ledenvergaderingen van de afdelingen een aantal belangrijke besluiten genomen zijn. Daarbij valt te denken aan het besluit tot deelname aan de verkiezingen en de procedures rond de vaststelling van de kieslijst. Voor de kiezer is vooral het eerste punt belangrijk: naar verwachting gaat D66 in ongeveer 275 gemeenten meedoen. Ten opzichte van de 250 gemeenten bij de vorige verkiezingen lijkt dat een vrij gering verschil, maar het betreft wel degelijk een substantiële stijging. Ten eerste omdat het totale aantal gemeenten ten opzichte van 2010, toen de vorige gemeenteraadsverkiezingen gehouden werden, gedaald is van 445 tot 402 en ten tweede omdat het aantal Nederlanders dat nu op D66 kan stemmen stijgt van 75% naar 85%. Een ander verschil met vier jaar geleden is ook dat nu een aantal zogenaamde 'witte vlekken' verdwenen is. Zo wordt het nu ook mogelijk om in die gemeenten in 2014 op D66 te stemmen. Voorbeelden van deze gemeenten zijn Eersel, Harderwijk, Dalfsen, Rhenen, Noordwijk en Hardenberg.

Minder zichtbaar voor de kiezer, maar intern minstens zo belangrijk voor de verkiezingen, is de procedure rond de vaststelling van de kieslijst. Om de gang van zaken rond de kandidaatstelling te bewaken moet elke afdeling die meedoet met de verkiezingen een verkiezingscommissie in het leven roepen. En dat is niet onbelangrijk want voor die kandidaatstelling gelden een aantal specifieke spelregels. Zo gelden er om te beginnen strikte deadlines. De verkiezing van de lijsttrekker moet uiterlijk op 4 oktober zijn en de stemming over de overige leden van de kieslijst moet uiterlijk op 1 november afgerond zijn. Uiterlijk op 7 januari 2014 moet er een

kandidatenlijst liggen. Andere regels betreffen de invulling van de kandidatenlijst. Wie mogen er eigenlijk op de kieslijst staan en hoe de volgorde van de kieslijst te bepalen? Het zijn allemaal zaken die vastgelegd liggen waardoor elke afdeling weet waar deze aan toe is.

Naast de verkiezingscommissie is het gebruikelijk dat afdelingen ook een programmacommissie en een campagnecommissie in het leven roepen. De programmacommissie heeft als taak het schrijven van het lokale verkiezingsprogramma waarin de visie van D66 op de gemeente en de kansen en uitdagingen die D66 ziet beschreven staan. De campagnecommissie heeft vervolgens de taak om die visie in de verkiezingscampagne aan de kiezers over te brengen.

De politieke inhoud

Naast begeleiding op procedureel vlak geeft het Landelijk Bureau van D66 de afdelingen ook inhoudelijke ondersteuning. Sinds medio september 2012 is Ivo Thonon bij het Landelijk Bureau werkzaam als Coördinator Verkiezingsprogramma's gemeenteraadsverkiezingen 2014 en Provinciale Statenverkiezingen 2015. Het is zijn taak om de lokale programmacommissies te helpen bij het schrijven van hun verkiezingsprogramma. Deze ondersteuning vindt op diverse manieren plaats. Zo heeft hij een handboek verkiezingsprogramma's samengesteld en coördineert hij de totstandkoming van een aantal factsheets over actuele politiek inhoudelijke onderwerpen die door de D66 thema-afdelingen geschreven worden. Verder organiseert hij regionaal intervisiebijeenkomsten waarbij programmacommissies onderling hun ervaringen bij het schrijven van het lokale verkiezingsprogramma uitwisselen. Daarnaast trekt Ivo het land in om met afdelingen en regio's van gedachten te wisselen over de programma's. Ook bij landelijke bijeenkomsten wordt uitgebreid aandacht besteed aan het verkiezingsprogramma, zoals tijdens fringe meetings tijdens het afgelopen congres.

De campagnekaravanen

Na de procedures en de politieke inhoud staat de campagne centraal. Een onmisbaar element op weg naar verkiezingen. En hoewel de campagnes pas in de weken voor de verkiezingen in volle hevigheid losbarsten, beginnen deze natuurlijk al veel eerder. Een succesvolle campagne brengt de goede, aansprekende boodschap op

het juiste moment bij de kiezer. Het is dus maatwerk. Ook hierbij biedt het Landelijk Bureau ondersteuning, variërend van adviezen op basis van de ervaringen die opgedaan zijn bij eerdere campagnes tot het aanbieden van allerlei campagnemateriaal.

De rol van de regio's

Ook de D66-regio's zijn al enige tijd actief bezig met de komende gemeenteraadsverkiezingen. Hun belangrijkste taak is het stimuleren van de afdelingen om mee te doen aan de verkiezingen. Mede hierdoor is het aantal eerder genoemde 'witte vlekken' aan het afnemen. Verder houden de regio's de voortgang van de afdelingen in aanloop naar de verkiezingen in de gaten. Menig afdelingsbestuurder heeft om die reden de afgelopen periode een lid van het campagneteam van de regio aan de telefoon gehad die belangstellend informeerde naar de stand van zaken rond de gemeenteraadsverkiezingen. De logica om de regio's in te schakelen voor de gemeenteraadsverkiezingen is evident. De regio staat dicht bij de afdelingen dan de landelijke organisatie en is daarom beter in staat om maatwerk te bieden, overzicht te houden en ontwikkelingen bij de afdelingen te monitoren. Het werk en de verantwoordelijkheden blijven uitdrukkelijk bij de afdelingen, tussenkomst van het regiobestuur vindt plaats indien daar reden voor is. Bijvoorbeeld wanneer het nuttig is om contact te leggen tussen afdelingen om van elkaar te leren, elkaar te helpen bij de voorbereidingen van de verkiezingen of samen campagne te voeren. Ook kan de regio afdelingen helpen die door een – vaak gedwongen – periode van inactiviteit kampen met gebrek aan ervaring bij bestuurders en politiek vertegenwoordigers door middel van bemiddeling naar opleidings- en coachingstrajecten.

D66 werkt lokaal

Zoals gezegd: een jaar lijkt lang, maar is eigenlijk heel kort als je kijkt naar wat er allemaal voor de verkiezingen gedaan moet worden. Het Landelijk Bureau van D66 en de regio's doen er alles aan om het werk van de lokale afdelingen te ondersteunen. De kracht van de partij zit echter in de leden, in onze lokale helden. Dus schrijf mee aan een verkiezingsprogramma, pak die flyers en zorg dat we op 19 maart 2014 een geweldig verkiezingsresultaat boeken. Want D66 werkt lokaal ■

De burger komt van onder

Grassroots is het Kleine Verhaal van een oer-ouderwets verschijnsel dat de moderne samenlevingen van de eenen-twintigste eeuw nieuw leven inblaast. In goed – dus weinig meeslepend – Nederlands: de ‘doe-democratie’, gerund door maatschappelijk geëngageerde doe-het-zelvers met ondernemingsdrang. Die VOC-mentaliteit, op zoek naar een andere wereld, maar dan anders – een betere wereld. Die begint lokaal. Grassroots is spontaan, komt van onderop en heeft een activistisch randje. Wat is het en waar komt het vandaan? Moeten we er iets mee? Hoe maken D66’ers het politiek?

Het hangt overal in de lucht

Van burgers die zelf duurzame energieproducent worden (zie kader) tot het Europese verzet tegen internetcensuur en de ultraconservatieve Republikeinse Tea Party – het zijn allemaal halmen van nieuw burgeractivisme. Grassroots is ongrijpbaar, maar het hangt overal in de lucht. Het ontkiemt lokaal, maar slecht alle grenzen die het tegenkomt. En soms is het uitgesproken politiek – of dat nou progressief, conservatief, redelijk of onredelijk is. De eerste Nederlandse bewegingen zijn vooral maatschappelijk. Toch slaan ook hier geëngageerde burgers aan het muiten. Zij organiseren zich in coöperaties. En hebben de overheid nadrukkelijk niet nodig. Of het nou gaat om de productie van energie of voedsel, of om de organisatie van verzekeringen of zorg, zij organiseren het liever zelf. Met meer oog voor wat leeft in de samenleving en wat gebeurt in de wereld, luidt hun claim.

Is het iets nieuws? De metafoor in elk geval niet. Die stak de kop op in het Amerikaanse politieke debat van de jaren tien van de twintigste eeuw – vóór de invoering van het algemeen kiesrecht, in een periode dat de massademocratie gestalte kreeg. ‘Voor de uitvinding van radio en televisie kenden we niet anders,’ grapt Ed Grefe, met een knipoog naar het heden. Grefe behoort tot het meubilair in Washington. Hij is ‘professor grassroots’ aan de George Washington University in de naar de eerste Amerikaanse president vernoemde stad, maar was ook betrokken bij vele corporate en politieke campagnes. Volgens hem ruikt de campagne van onderop op, ten koste van de – anno 2013 in zijn land – traditionele campagne via de massamedia. Van onderop, dat wil zeggen: met lokale netwerken, die vaak worden gemobiliseerd rondom een issue. Bij ieder issue, doceert de professor, is op voorhand 80 tot 90 procent van de kiezers niet voor of tegen. Die kiezers kun je voor je standpunt winnen. Je kunt ze ook mobiliseren. Zorgen dat zij voor jou anderen overtuigen. Dat moet van onderop. Want die 80 tot 90 procent, dat is allesbehalve een homogene groep. Die reageert niet op één boodschap, toegediend via radio of televisie. Een lichtend voorbeeld is de National Rifle Association (NRA). In de jaren tachtig was de NRA een platte belangenorganisatie voor Libertarische gun-nuts, tegenwoordig is het een burgerrechtenbeweging – met ruim vier miljoen leden en tientallen miljoenen sympathisanten. Die zijn overtuigd dat een wapenverbod aan hun vrijheid tornt – en belijden die overtuiging met mond en creditcard.

Obama en Wilders

De metafoor is oud, maar grassroots is iets van nu. Iets van Obama bovendien, als we het blikveld verenigen tot politiek. Het gezaghebbende *The Economist* vergeleek vorig jaar de campagnebestedingen van Obama en Romney. De Republikeinse kandidaat investeerde maar liefst vijf keer meer in radio en televisie, maar zijn Democratische tegenstrever veel meer in internet en mankracht. Obama volgde een andere strategie – zijn eigen strategie van vier jaar eerder: hij voerde campagne van onderop. De boodschap van de zittende president viel bij iedereen die er op dat moment toedeed op maat gesneden op de deurmat. Dat betaalde zich uit. Niet alleen in de zogenaamde *swing states*, maar ook letterlijk: nog eens een half miljoen meer Amerikanen dan in 2008 doneerden aan de campagne van Obama. ‘Wij bedachten dit concept, maar zij zijn er beter in,’ erkent Grefe, campagnestrateeg in het Republikeinse kamp. ‘Ook niet-traditionele Democraten raakten begeistert door Obama.’ En hoe. ‘Iedere grassroots-vrijwilliger had het gevoel dat hij onderdeel uitmaakte van een historische missie,’ memoreerde Thijs Niemantsverdriet in *Vrij Nederland* na Obama’s eerste campagne.

En in Nederland? Hier hebben we het ook, maar anders. Minder politiek. Buurtbewoners die een buurthuis overnemen bijvoorbeeld, zoals in Utrecht. Of een bibliotheek, zoals in Vierling. Ondernemers richten 'Broodfondsen' op en wereldverbeteraars starten nieuwe voedselketens op (zie kader). Erg crisisbestendig. Toch kwam grassroots op vóór de banken vielen. Het praktische optimisme – *think global, act local* – van deze maatschappelijke doe-het-zelvers resoneert vooral de vervreemding tussen burger en instellingen, van bank, verzekeraar of welke dan ook tot aan die van het Binnenhof. Internet speelt tegenwoordig een belangrijke rol. Misschien zelfs een essentiële. Internet faciliteert niet alleen nieuwe netwerken, maar zaagt ook aan de poten van de gevestigde macht, in de media, in het bestuur en in de politiek. Macht verschuift, óók buiten de Arabische wereld. Is internet niet de levensader van dit nieuwe burgeractivisme? En grassroots niet oude wijn in nieuwe zakken, maar nieuwe wijn die naar binnen wordt gesmokkeld in oude zakken? Wie beter wil begrijpen wat de potentie is van grassroots moet de straat op. Dat gebeurt ook. In Spijkenisse bijvoorbeeld, waar Geert Wilders onlangs zijn verzetstoer begon. Wie net als de PVV iets van het huidige kabinet vindt, mag meemarcheren naar Prinsjesdag – 'change', maar dan op zijn Wilders', populistische retoriek met een flinke scheut vilein sarcasme. (Overigens zonder iets van een organisatie.)

'Wie beter wil begrijpen wat de potentie is van grassroots moet de straat op'

Van onder

De doe-democratie is écht iets van ons, roepen Nederlandse politici ondertussen in koor. Het is de opstanding van het maatschappelijke middenveld, menen christendemocraten. Nee, de jongste spruit uit de familie van de sociale bewegingen, zegt progressief links – 'het revolutionaire antwoord op de wereld van de multinationals', in de woorden van VPRO's *Tegenlicht*. Allemaal onzin, dit heeft te maken met terugtrekkende autoriteiten, repliceren liberalen – met de mens als schrandere diertje dat zich bevrijdt van de Grote Boze Overheid.

De waarheid ligt niet in het midden. Of wel. Het heeft namelijk niets met overtuiging te maken. Enkel met mobiliseren en organiseren. Sterker: volgens Arnoud Lagendijk, hoogleraar economische geografie aan de Radboud Universiteit, zijn 'mythevorming en obsessie' doo-doeners voor de grassroots-beweging. Zoals bij de daklozenkrant. Verkoop werd een doel op zich, waardoor de aandacht voor de daklozenproblematiek, waar het om te doen was geweest, wegebe. Linksom of rechtsom, grassroots is – dupliceert de D66'er – vertrouwen op de eigen kracht van mensen. Loslaten en ruimte geven. Als je er tenminste iets mee wil, zoals de Rotterdamse D66-fractie en D66-Europarlementariër Marietje Schaken.

Het Rotterdamse raadslid Jos Verveen bedacht het Stadsinitiatief. Iedere Rotterdammer krijgt de kans zijn idee te *pitchen*. Alle Rotterdammers mogen vervolgens stemmen. De raad voegt zich naar

Energie

Groningers produceren hun eigen energie. Daarvoor hebben zij de coöperatie Grunneger Power opgericht. Zij produceren duurzaam. En zetten zich in voor de gemeenschap, bijvoorbeeld met advies en hulp bij de aanschaf van zonnepanelen. Want 'sociale energie' is ook belangrijk. Met een 'doe-tank' houden zij het vuurtje brandend.

Voedsel

Alle door de crisis braakliggende grond veranderde Detroit in 'de grootste stadsboerderij ter wereld'. Ook hier wortelde het. Stadslandbouw – dat gaat verder dan zelf een courgette telen. Complete restaurants worden bevoorraadt, hele gebouwen omgevormd tot kassen en kwekerijen. Want échte stadslandbouwers hebben een missie: lokaal een duurzame voedselketen opzetten. Zij vinden elkaar bijvoorbeeld bij Eetbaar Rotterdam of het Haagse Foodscape Schilderwijk. Behalve duurzaam en lokaal is het ook sociaal, met oogstfeesten en buurtbarbecues.

Ondernemersverzekeringen

Ook ondernemers zijn toegetreden tot de nieuwe kaste van maatschappelijke doe-het-zelvers. Zij organiseren eigen sociale verzekeringen. Zoals de 'Broodfondsgroepen'. Lokaal georganiseerd, landelijk verenigd in een coöperatie. Een broodfonds is doeltreffend eenvoudig: samen een potje bouwen, waarmee je een zieke collega uit de brand helpt. Met vrouwen als hoeksteen. En volledige transparantie, dus geen besmette derivaten. Zo ontstaan nieuwe netwerken. Niet alleen in de steden, maar ook van Brummen tot Edam.

Open data

Filantropisch kraken. Dat is de missie van Hack de Overheid. Dat maakt Nederland niet alleen transparant, maar leidt ook tot nieuwe toepassingen. Vaak in de vorm van apps. Dit collectief hackte in 2012 de Tweede Kamer – op uitnodiging van Kamervoorzitter Gerdi Verbeet. Het ontwikkelde de zoekmachine Open KvK, waarmee je gratis gegevens van de Kamer van Koophandel kunt opvragen. Andere telgen uit de open data-familie: Buienradar en Funda.

Jeugdzorg

Onze jeugdzorg is een beetje ingewikkeld geworden. Maar een meisje dat slachtoffer is geweest van pesten, eerwaak of loveboys wil maar één ding: een grote zus. Dat is Sistah. Die stichting organiseert onder andere in Delft bijeenkomsten, waar slachtoffers in een vertrouwde omgeving traumatiserende ervaringen kunnen verwerken. Ook als zij niet in aanmerking komen voor Jeugdzorg.

de wens van de bevolking. De Rotterdamse variant op het referendum, grapte Verveen op zijn blog. Deelnemers profiteren van het netwerk van politici en van de media-aandacht die het oplevert, ook als zij niet winnen. Zo bouwen Rotterdammers hun eigen stad, bepleiten de initiatiefnemers. Europarlementariër Marietje Schaafe kanaliseerde het spontane verzet tegen de *Anti-Counterfeiting Trade Agreement* (ACTA) – tegen de internetcensuur. Ze maakte 'activisten' bekend met Europese beleidsprocessen, filterde de discussie en organiseerde een hoorzitting. Daardoor stond ze regelmatig in de spotlights, met in haar kielzog een grote schare sympathisanten die ook nog kennis meebrachten. 'Wie niet bang is een beetje controle uit handen te geven, wint een heleboel,' schreef ze er later over.

Nederland heeft – nog? – geen Tea Party of Obama. Maar de burger komt. Niet van links, niet van rechts, zelfs niet recht door het midden. De burger komt van onder ■

Geslaagd congres

Ruim 1200 mensen kwamen naar het D66 voorjaarscongres in Eindhoven op 9 maart. De partij beleefde in de Lichtstad een bijzonder congres. Zo werd er afscheid genomen van partijvoorzitter Ingrid van Engelshoven, was er een verrassende 'Duitse' gastspreker en kregen de congresbezoekers naar een imposant, 35 meter breed scherm. Alexander Pechtold besloot het geslaagde congres met duidelijke taal: 'Minister-president, laat één ding helder zijn: uw uitgestoken hand moet goed gevuld zijn voor het onderwijs. Tart ons niet tot het uiterste!'

Het najaarscongres vindt plaats op 2 november 2013. Noteer deze datum alvast in uw agenda!

MijnD66.nl

Een verhuizing doorgeven?
Lid worden van een thema-afdeling?
Aanmelden voor een lokale nieuwsbrief?

Vanaf 1 mei aanstaande kunnen leden deze en andere administratieve wijzigingen zelf doorvoeren binnen de centrale D66 ledenadministratie via de nieuwe, besloten website MijnD66.nl: www.mijnd66.nl. In de periode van 1 tot en met 17 mei aanstaande ontvangen alle leden van D66 een e-mail met daarin de persoonlijke inloggegevens voor toegang tot MijnD66.nl en de instructies om de eerste keer in te loggen.

Een mooie gelegenheid om dan ook direct te controleren of u nog juist in de ledenadministratie staat!

Log binnenkort in op

www.mijnd66.nl

Mijn droom voor Europa

In het kader van de inhuldiging van Koning Willem Alexander op 30 april heeft het Nationaal Comité Inhuldiging jong en oud gevraagd hun toekomstdroom voor Nederland en de Caribische gebieden van het Koninkrijk te delen. Met de slogan 'Mijn droom voor ons land. Inspiratie voor onze Koning' wordt aan burgers gevraagd hun dromen en ideale toekomst te verbeelden.

Wij maken van de gelegenheid gebruik en vragen aan lezers van de Democraat om in aanloop naar de verkiezingen voor het Europees Parlement hun Europese dromen te delen. Deze zullen we plaatsen in de volgende Democraat, die in het teken staat van de verkiezingen voor het EP. Geïnspireerd door het Nationaal Comité Inhuldiging luidt onze slogan 'Mijn droom voor ons Europa. Inspiratie voor D66'.

Dus laat u inspireren en stuur uw wens, gedicht, foto, tekening of verhaal voor vrijdag 19 juli 2013 naar democraat@d66.nl. Vermeld uw naam, leeftijd en woonplaats. De mooiste, leukste, grappigste en origineelste dromen staan begin september in de Democraat.

Beste Lokale (D66-)Bestuurders

Redactie en lezers van het blad Binnenlands Bestuur hebben de Beste Lokale Bestuurders van 2012 gekozen. D66 prijkt met twee bestuurders in de top 4. Onno van Veldhuizen, burgemeester van Hoorn, veroverde de tweede plaats. Saskia Boelema, wethouder in Breda, bereikte de vierde plaats.

Over Van Veldhuizen zegt een collega-burgemeester: 'Onno is een veelzijdig bestuurder die dossiers weet af te ronden. Hij is een uitstekend voorzitter van de gemeenteraad, vicevoorzitter van de veiligheidsregio en een prima debater. Luisteren naar zijn toespraken is genieten: gefundeerd en geestig.' En, vult een andere burgemeester hem aan: 'Van Veldhuizen is een charismatische collega met veel bestuurlijke ervaring. Hij kent deze regio goed met zijn bestuurlijke verhoudingen. Dat helpt enorm bij de samenwerking in de regio.' Ook voor Boelema uitsluitend lovende woorden. Een collegegenoot omschrijft haar als 'doeltreffend, resultaatgericht, geëngageerd maar ook zakelijk. Dat is een unieke capaciteit.' En volgens een ingewijde in de gezondheidszorg heeft Boelema 'een goed ontwikkeld besef van de effectiviteit en efficiency van gemeenschapsgeld en is ze wars van bureaucratische regeltjes.'

Beiden van harte gefeliciteerd!

D66 prijkt met twee bestuurders in de top 4:
Onno van Veldhuizen, burgemeester van Hoorn en Saskia Boelema, wethouder in Breda

Fleur Gräper-van Koolwijk (voorzitter) en **Wichard de Wolf** (Afdelingen, regio's en leden) zijn de nieuwste aanwinsten van het Landelijk Bestuur.

De stemmingsuitslagen werden bekendgemaakt op het voorjaarscongres in Eindhoven. Robert Farla (Internationaal secretaris) werd herkozen. Leden van het Landelijk Bestuur worden gekozen voor een periode van drie jaar. Allen veel succes gewenst!

Nieuwe gezichten

Wichard de Wolf

Afdelingen, regio's en leden

Gezocht: schrijftalent

De Democraat is op zoek naar nieuwe redactieleden.

Als ledenmagazine van de politieke vereniging D66 informeert de Democraat leden periodiek over verenigingsnieuws en politieke thema's en achtergronden. Redactieleden schrijven op vrijwillige basis voor het magazine. In redactievergaderingen worden plannen voor artikelen gemaakt en bediscussieerd, waarna de redacteurs aan de slag gaan en in overleg met de eindredacteur tot een eindresultaat komen.

Lijkt het je leuk om te schrijven over politieke thema's en aan D66 gerelateerd nieuws? Ben je scherp, flexibel inzetbaar en politiek sensitief? Kortom: ben jij het schrijftalent dat we zoeken? Mail dan voor vrijdag 10 mei 2013 een korte motivatie, je cv en een zelfgekozen stuk (min. 500 en max. 750 woorden) naar Pim van Mierlo via democraat@d66.nl

‘Achter iedere sterke man of vrouw staat een sterke vrouw of man – of man of vrouw’, hield Fleur Gräper-van Koolwijk (38) het congres in Eindhoven voor. Daar nam ze als nieuwe partijvoorzitter het stokje over van Ingrid van Engelshoven. Een subtiële kwinkslag in een nuchter en helder betoog.

**Interview met partijvoorzitter
Fleur Gräper-van Koolwijk**

‘Ik zie zo
ontzettend
veel energie
in de partij’

Gräper-van Koolwijk is gedreven, een rauw-douwer. Dat merk je direct bij haar handdruk. Eerder werkte ze voor D66 in Brussel en Den Haag. Ze was bij verschillende campagnes betrokken. 'Ik zag D66 veranderen in een professionele organisatie,' zegt ze over die tijd. In 2010 was ze kandidaat voor de Tweede Kamer. Daarna vertrok ze naar Groningen, waar ze voor de SER werkt. Nu combineert ze Groningen met Den Haag. Wat brengt deze noordelijke wind D66? Wat is de essentie van politiek volgens de Groningse? Wat is haar ambitie en wie zijn haar helden?

Bijgekomen? 'De hele campagne voor het voorzitterschap was voor mij één groot feest. Er kwam zóveel energie vrij. Wie alleen naar de cijfers kijkt, piekert misschien dat maar 18 procent van de leden heeft gestemd. Ik niet. Ik zag het actieve kader van onze partij tot leven komen – gedragen door drie zeer gedreven campagneteams. Zij geven D66 kleur. Die energie vasthouden, dat is nu mijn belangrijkste taak. Dat hebben we nodig – met de verkiezingen voor de gemeenteraad en het Europees Parlement voor de deur.'

Hoe ga je dat doen? 'Met 'De vijf van Fleur' natuurlijk! Maar vooral met de leden zelf. D66 is debat. Iedere actieve D66'er vindt het leuk om over politiek te praten. Na te gaan wat je ergens van vindt. En waarom je dat vindt. Elkaars ideeën te scherpen. Ik wil het debat aanwakkeren. Dit ledenblad mag van mij bijvoorbeeld best iets meer prikkelen. Ik ga er ook voor waken dat iedereen de kans krijgt om mee te denken én te praten. Want dat onderscheidt D66 van andere partijen.'

Praten, denken. Doen we wel genoeg? Ik kom overal mensen tegen die de handen uit de mouwen willen steken. Voor 2006, in een moeilijke periode voor de partij, zag ik veel zuurheid. Nu zie ik energie, bijvoorbeeld bij Doen66, Route66, Digitaal66 en thema-afdelingen zoals Duurzaamheid. Ik denk eerder: we slaan door met al dat doen. Discussies moeten natuurlijk tot iets leiden. Maar de beste inhoudelijke ideeën verschijnen vaak als je gewoon met pasta en wijn om tafel zit.'

Energie, dat hoor ik je vaak zeggen. Lachend: 'Daar stroom ik mee over. Ik gebruikte het inderdaad ook in mijn congres toespraak. Ik vind dat iedereen die iets voor D66 wil betekenen die kans moet krijgen. Die ambitie past goed bij het type dat ik ben – bij het enthousiasme dat ik meeneem.' >>

De vijf van Fleur

1

De partij verbreden

Het ordenen van de samenleving gebeurt steeds nadrukkelijker ook buiten de politiek. Denk aan: ouderraden op scholen, woningcorporaties en zorginstellingen. D66'ers die daar actief zijn moeten we nadrukkelijk bij de partij betrekken. Het verbinden van gedachtegoed en samenleving, dat is het idee.

2

Debat en discussie versterken

Een groeiende partij heeft nieuwe vormen van debat en discussie nodig, waarbij leden centraal staan. Zowel off- als online. Democratie als werkwoord.

3

Interne netwerken versterken

Volksvertegenwoordigers horen niet op een zolderkamer. Met expertmeetings kunnen we gezamenlijk oplossingen vinden. Zo wordt de koers niet alleen inhoudelijk beter, maar ook consistent.

4

Integrale talentontwikkeling

D66 barst van talent. We werven en trainen volksvertegenwoordigers. Dat vraagt om een vervolg. We moeten ook bestuurders de kans geven hun talent te ontwikkelen. En niet alleen werven en trainen, maar ook begeleiden en ontwikkelen.

5

Professionaliteit en diversiteit omarmen

De partij is in rap tempo geprofessionaliseerd. Maar wat op de ene plek is geleerd, is niet altijd op de andere bekend. Bovendien vragen lokale verschillen om andere benaderingen. De kracht is er, nu de verbinding nog.

Politiek is van iedereen

Partijvoorzitters traden de laatste maanden steeds prominenter op de voorgrond. Ruth Peetoom maakte schoon schip bij het CDA. Hans Spekman staat vaker in de krant dan sommige PvdA-ministers. Ook Heleen Weening werd wekenlang achtervolgd door journalisten, die bloed roken bij het getergde GroenLinks. 'Tja, je moet als voorzitter de processen strak organiseren en verwachtingen goed managen,' reageert Fleur Gräper-van Koolwijk. 'En die stijl van Spekman, die spreekt mij niet aan.'

Hoe ga jij in de krant komen? 'Niet. Ik heb dat niet nodig om met mijn fractie te communiceren. Alexander (Pechtold, red.) en ik vinden elkaar makkelijk.'

Wat is dan wel jouw uitdaging? 'Onze uitdaging is: hoe organiseren we groei? Want dat het wringt, dat bleek wel tijdens het congres voor het verkiezingsprogramma. Er was geen ruimte om de amendementen goed te behandelen. Dat kan niet. We moeten de besluitvorming aanpassen, zodat het debat meer ruimte krijgt. Regiocongressen zouden een oplossing kunnen bieden. Het kan ook geen kwaad te kijken hoe onze grotere collega's dat aanpakken. Ik wil ook de mogelijkheden van sociale media beter inzetten, zodat ondanks onze groei iedereen de kans krijgt mee te doen. Ik zou nog een stap verder willen gaan. Niet-leden bij de discussie betrekken – toch onze potentiële kiezers.'

'Onze idealen zijn nog net zo actueel als in 1966. Alleen de context verandert'

Waarom is dat zo belangrijk voor je? 'Politiek is niet alleen iets van volksvertegenwoordigers. Dat inkleuren van de samenleving, daar doet iedereen aan mee. Zeker nu de overheid steeds meer verantwoordelijkheden teruggeeft aan burgers. Signalen die ik opvang onder leden breng ik in bij fracties.'

Als een trouwe partijsoldaat. 'Ik steek mijn mening niet onder stoelen of banken. Bovendien bewaakt het bestuur de lange-termijnagenda. Maar met de politieke waan van de dag bemoei ik me liever niet, daar gaat Alexander over.'

Grote potentie

Regie is het buzzword in Eindhoven, schreef *De Volkskrant* over het laatste congres. Dankzij het stalen kader van Ingrid van Engelshoven en Alexander Pechtold bloeide D66 op. In de Tweede Kamer groeide de fractie van 3 (2006) naar 10 (2010) en vervolgens 12 zetels (2012). Maar de ruimte om 'vrolijk een halfuur te debatteren over zoiets als een referendum voor dieren (...) met moties en stemmingen over de beoordeling van de geldigheid van een poot- of klauwafdruk' is er niet meer bij.

Moet het roer om? Stellig: 'Het zit anders. Die houding hebben we nog steeds nodig.' Ze houdt even in. 'Ingrid en Alexander begonnen met een paar duizend leden, nu zijn het er 24 duizend. We barsten uit onze voegen. Dat vraagt om nieuwe oplossingen. Maar die groei hebben we te danken aan een heldere structuur. Voor 2006 waren we meer een beweging. Nu zijn we een partij, met bijvoorbeeld professionele campagnes. Een partij die meedoet.'

Een partij die voor het eerst een voorzitter heeft die na de oprichting is geboren. Komt er een nieuwe generatie aan? 'Ik ben nooit afgerekend op leeftijd, geslacht of wat dan ook. Wel op wat ik meebreng. D66 heeft veel meer talent dan andere partijen. Niet alleen twintigers en dertigers, ook veertigers en vijftigers. We hebben dus veel potentie. D66 kan een brede partij worden. Dáár wil ik heen. En dan geldt: achter een sterke fractie staat een sterk bestuur. Dus we moeten ook investeren in bestuurders.'

Wat zijn de idealen van morgen? 'Onze idealen zijn nog net zo actueel als in 1966. Alleen de context verandert. Dat maakt het lastig die idealen zomaar te vertalen naar onze maatschappij. Het antwoord luidt in Kaag en Braassem anders dan in Amsterdam. Daarom zijn onze richtingwijzers zo sterk. Maar we moeten beter nadenken over hoe we welke doelgroep bedienen. We moeten ons programma afpellen, zoals Obama. Ons verkiezingsprogramma telt dik zestig pagina's. Een kiezer leest er zelden meer dan acht. Wat neem je dan mee?'

Wie is jouw held van gisteren? 'Jan Terlouw. Echt een bijzondere man. Op het congres sprak ik hem eigenlijk pas voor het eerst. Hij is integer en heeft visie – voorbij vandaag of morgen, voorbij zijn eigen belang. Ontzettend authentiek. En dan het vuur waarmee hij een congres toespreekt...' Ze valt even stil. Dan verschijnt een brede lach: 'Dat is andere koek dan de energie van Fleur! Maar dat is helemaal niet erg. Dan is er iets om aan te werken' ■

save-the-date

Van Mierlo Symposium

Europa & identiteit

17 mei 2013

14.30-17.00u

Utrecht

De Vereeniging

Mariaplaats 14

D66 is een pro-Europese en een democratische partij. Vanuit haar gedachtegoed beredeneerd ligt de uitweg uit de vele crises in verdere Europese integratie. Tegelijkertijd is de maatschappelijke onvrede over de EU groter dan ooit. Voor velen van haar burgers conflicteert de EU met hun nationale identiteit en zeggenschap over hun leven. Veelal voelen zij zich ongehoord en onbegrepen in hun zorgen.

Het *Van Mierlo Symposium 2013* gaat vanuit een sociaal-liberaal perspectief in op vragen over Europese en nationale identiteit. Wat is dit gevoel van verbondenheid waarnaar we zoeken op Europees niveau en dat het nationaal bestuur haar legitimiteit verleent? Bestaat er een Europese identiteit en hoe verhoudt deze zich tot nationale identiteiten? En hoe kunnen we op Europees niveau onze gezamenlijke identiteit versterken vanuit de publieke ruimte?

**Mr. Hans
van Mierlo
Stichting**

Dit jaar organiseert de Mr. Hans van Mierlostichting het symposium in samenwerking met het Bureau Internationaal D66

Meer informatie over programma, sprekers en inschrijving kunt u vinden op onze website www.mrhansvanmierlostichting.nl

Aymeric Dordonat [28] is Frans en verhuisde in 2010 naar Den Haag. In Parijs was hij lid van 'Mouvement Démocrate'. Lid worden van diens Hollandse zus D66 was een logische stap.

Waarom ben je naar Nederland gekomen?

Omdat mijn Nederlandse vriendin hier werkt. We hebben elkaar ontmoet in Brussel, maar werden moe van het heen en weer reizen tussen Den Haag en Parijs. In Nederland zijn veel internationale bedrijven gevestigd, waardoor ik vrij makkelijk een baan vond. Ik ben momenteel werkzaam als sales-medewerker, maar zou mij op termijn graag bezighouden met het buitenlandbeleid van Frankrijk of de EU. Ik heb Internationale & Strategische Betrekkingen gestudeerd in Parijs en stages gelopen bij het Franse ministerie van Buitenlandse Zaken en de Raad van de Europese Unie. Het is nu echter vrij lastig om werk te vinden in die sector.

Wanneer hoorde je voor het eerst over D66?

Ik kende D66 al voordat ik naar Nederland kwam. Op het YouTube kanaal van de ALDE-fractie zag ik de interventies van Marietje Schaake en Sophie in 't Veld. Ik kon me wel vinden in hun standpunten, die ik vaak ook constructiever vond dan de standpunten van de Franse leden van de ALDE-fractie.

Voel je je geïntegreerd in Nederland?

Eigenlijk was ik vanaf de allereerste dag al een Nederlander, omdat ik als EU-burger alleen een BSN-nummer nodig had om hier te komen wonen en werken. Ik betaal hier belastingen, kijk Nederlandse televisie (bij voorkeur De Wereld Draait Door) en eet zelfs stamppot. Mijn enige cultuurschok was het besef dat alles hier wordt gedaan op de fiets. Maar inmiddels fiets ook ik als echte Hollander overal naar toe!

Ik ben
D66

Democraat is het ledenmagazine van de politieke vereniging Democraten 66 en wordt verspreid onder al haar leden. Democraat verschijnt drie keer per jaar. Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van D66 worden openbaar gemaakt of verveelvoudigd.

Wilt u uw lidmaatschap van D66 opzeggen, stuur dan een e-mail naar ledenadministratie@d66.nl

eindredacteur
Pim van Mierlo

redactie
Maaïke Alleblas
Pauline Breeuwsma
Jan Remmert Fröling
Anita van Rootselaar
Marco Rensma
Mark Snijder
Roel van den Tillaart

fotografie
Jan Remmert Fröling
Hollandse Hoogte
Jeroen Idema
Pepijn Leupen

beelden voorzijde
Eelco Roos / croyable.com

vormgeving
de ontwerpvloot

druk
QuantesArtoos, Rijswijk

oplage
24.500 exemplaren
Den Haag, april 2013

redactieadres
Landelijk Bureau D66
Postbus 660
2501 CR Den Haag

Heeft u een vraag of opmerking voor de redactie? Stuur dan een e-mail naar democraat@d66.nl

Deze Democraat is gedrukt op 80 grams **CyclusPrint**, een 100% recycled papier. Door te kiezen voor dit papier in plaats van een niet-recycled papier vermindert de milieu-impact met:

